

II

(Akty przyjęte na mocy Traktatów WE/Euratom, których publikacja nie jest obowiązkowa)

ZALECENIA

RADA

ZALECENIE RADY

z dnia 25 czerwca 2009 r.

w sprawie planowanej na rok 2009 aktualizacji ogólnych wytycznych polityki gospodarczej państw członkowskich i Wspólnoty oraz w sprawie realizacji polityk zatrudnienia państw członkowskich

(2009/531/WE)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 99 ust. 2 i art. 128 ust. 4,

uwzględniając zalecenie Komisji,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej obradującej w dniach 13 i 14 marca 2009 r.,

uwzględniając opinię Komitetu Zatrudnienia,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 12 lipca 2005 r. Rada przyjęła zalecenie 2005/601/WE w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej państw członkowskich i Wspólnoty (2005–2008) ⁽¹⁾ oraz decyzję 2005/600/WE w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia państw członkowskich ⁽²⁾, które razem tworzą „Zintegrowane wytyczne w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”. Wezwano państwa członkowskie, aby w krajowych programach reform (dalej „KPR”) uwzględniły zintegrowane wytyczne w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.
- (2) Na wiosennych posiedzeniach w 2006, 2007 i 2008 r. Rada Europejska określiła i potwierdziła cztery priorytetowe obszary działań (badania i rozwój oraz innowacje, otoczenie biznesu, możliwości zatrudnienia oraz zintegrowana polityka energetyczna i infrastrukturalna), które stanowią filary odnowionej strategii lizbońskiej. W odniesieniu do każdego z tych obszarów Rada Euro-

pejska uzgodniła pewną liczbę konkretnych działań i wezwała państwa członkowskie do ich zakończenia przed upływem określonych terminów.

- (3) Zgodnie z konkluzjami wiosennego szczytu Rady Europejskiej z 2006 r. państwa członkowskie co roku przedstawiają sprawozdania z realizacji krajowych programów reform (dalej „sprawozdania z realizacji”).
- (4) Na podstawie analizy dokonanej przez Komisję w 2007 i 2008 r. przedstawiono poszczególnym państwom członkowskim kilka zaleceń.
- (5) Aby umożliwić spójną i zintegrowaną realizację strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zalecenia te zostały przyjęte w formie jednego dokumentu. Podejście to odzwierciedlało zintegrowaną strukturę KPR i sprawozdań z ich realizacji oraz pozwala zapewnić niezbędną spójność wytycznych w sprawie zatrudnienia z ogólnymi wytycznymi polityki gospodarczej, o których mowa w art. 99 ust. 2 Traktatu, zgodnie z tym, co podkreślono w jego art. 128 ust. 2.
- (6) Na wiosennym posiedzeniu w 2008 r. Rada Europejska rozpoczęła drugi cykl odnowionej strategii lizbońskiej, który zostanie zakończony w 2010 r. W dniu 14 maja 2008 r. Rada przyjęła zalecenie 2008/390/WE w sprawie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej państw członkowskich i Wspólnoty (2008–2010) ⁽³⁾, w dniu 15 lipca 2008 r. – decyzję 2008/618/WE dotyczącą wytycznych w sprawie polityki zatrudnienia państw członkowskich ⁽⁴⁾, które razem tworzą obecne zintegrowane wytyczne w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 205 z 6.8.2005, s. 28.

⁽²⁾ Dz.U. L 205 z 6.8.2005, s. 21.

⁽³⁾ Dz.U. L 137 z 27.5.2008, s. 13.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 198 z 26.7.2008, s. 47.

- (7) Następnie państwa członkowskie potwierdziły, zaktualizowały lub sporządziły nowe KPR, które przedłożyły Komisji do października 2008 r., wraz ze sprawozdaniem z realizacji. W celu wzmocnienia koordynacji reform i usprawnienia procesu wielostronnego nadzoru w Radzie na wiosennym posiedzeniu w 2008 r. Rada Europejska zwróciła się do państw członkowskich z prośbą o przedstawienie w ich KPR i rocznych sprawozdaniach z realizacji szczegółowych i konkretnych działań podejmowanych w poszczególnych obszarach polityki w związku ze zintegrowanymi wytycznymi, zaleceniami skierowanymi do poszczególnych państw, a także punktami wymagającymi szczególnej uwagi.
- (8) W związku z obecnym spowolnieniem gospodarczym Rada Europejska uzgodniła w 2008 r. europejski plan naprawy gospodarczej (zwany dalej „planem naprawy”), którego podstawą był wniosek Komisji. W planie przewidziano wprowadzenie skoordynowanych bodźców budżetowych w ramach paktu stabilności i wzrostu, umożliwiających zwiększenie popytu i odbudowę zaufania, z uwzględnieniem pozycji wyjściowej poszczególnych państw członkowskich i działań już podjętych w odpowiedzi na trudności gospodarcze. Plan naprawy przewiduje połączenie bodźca budżetowego z przyspieszeniem realizacji reform strukturalnych wywodzących się ze strategii lizbońskiej, tak aby jednocześnie stymulować gospodarkę i zwiększać długoterminowy potencjał wzrostu Unii, w szczególności przez promowanie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną CO₂ opartą na wiedzy. W planie przedstawiono również propozycje dotyczące pobudzania rynków pracy UE, w szczególności w drodze realizacji zintegrowanych polityk dotyczących elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) z naciskiem na działania aktywacyjne, a także kwalifikacji. Propozycje te mają zasadnicze znaczenie w kwestii propagowania zatrudniania i zapewnienia szybkiej reintegracji na rynku pracy.
- (9) Komisja i Rada ocenią działania podjęte w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy przyjętym przez Radę Europejską, właściwie uwzględniając między innymi potrzebę naprawy pogorszonej sytuacji budżetowej, usprawnienia polityki budżetowej i zapewnienia długoterminowej stabilności finansów publicznych.
- (10) Zalecenia dla poszczególnych państw skierowane w zaleceniu 2008/399/WE z dnia 14 maja 2008 r. w sprawie planowanej na rok 2008 aktualizacji ogólnych wytycznych polityki gospodarczej państw członkowskich i Wspólnoty oraz w sprawie realizacji polityki zatrudnienia przez państwa członkowskie ⁽¹⁾ powinny zostać teraz zaktualizowane, by odzwierciedlać z postępy poczynione w zakresie realizacji KPR i zasad określonych w planie naprawy. Zalecenia te należy realizować szybko. Komisja zapewni pomoc w ramach partnerstwa lizbońskiego; będzie też monitorować postępy i składać regularne sprawozdania z postępów.
- (11) W celu pełnej realizacji strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia niniejsze zalecenie powinno zawierać również zalecenia szczegółowe skierowane do państw członkowskich należących do strefy euro.
- (12) Parlament Europejski przyjął rezolucję dotyczącą niniejszego zalecenia ⁽²⁾,
- NINIEJSZYM ZALECA, aby państwa członkowskie podjęły działania, kierując się wytycznymi określonymi w załączniku.
- Sporządzono w Luksemburgu dnia 25 czerwca 2009 r.
- W imieniu Rady
L. MIKO
Przewodniczący

⁽¹⁾ Dz.U. L 139 z 29.5.2008, s. 57.

⁽²⁾ Opinia z dnia 11 marca 2009 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

ZAŁĄCZNIK

BELGIA

1. W 2008 r. nastąpiło wyraźne spowolnienie tempa wzrostu PKB do 1,3 %. Wynikło to z osłabienia popytu zewnętrznego oraz niskiego popytu wewnętrznego, co w znacznym stopniu wiązało się z wysoką inflacją i skutkami kryzysu finansowego. Przewiduje się, że w 2009 r. sytuacja gospodarcza w dalszym ciągu będzie się znacznie pogarszać. Według szacunków inflacja w 2008 r. wyniosła około 4,5 %, niemal dwukrotność stopy odnotowanej w 2007 r., czego przyczyną był w dużej mierze wzrost cen krajowej energii. Spadające światowe ceny energii powinny przyczynić się do spadku inflacji w 2009 r. Komisja przewiduje, że deficyt finansów publicznych w 2008 r. wyniósł około 0,9 % PKB. W 2008 r. przewiduje się dług publiczny brutto na poziomie około 88 % PKB. Tradycyjna nadwyżka na rachunku obrotów bieżących przekształciła się w 2008 r. w deficyt i zgodnie z przewidywaniami zwiększy się w 2009 r.
2. W 2008 r. nastąpił wzrost poziomu zatrudnienia, zaś stopa bezrobocia spadła do 6,9 %. Jednak perspektywy na 2009 r. są znacznie mniej optymistyczne: przewiduje się wzrost bezrobocia. Kryzys finansowy najbardziej odbije się na przemyśle motoryzacyjnym i stalowym, jak również na sektorze finansowym.
3. W odpowiedzi na kryzys gospodarczy oraz w ramach realizacji skoordynowanego podejścia UE Belgia przyjęła środki wsparcia sektora finansowego w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Belgia ogłosiła niedawno podjęcie działań obejmujących wsparcie finansowe dla MŚP.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Belgię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada ocenią zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Belgia w dalszym ciągu realizuje krajowy program reform. Ogłoszono środki mające na celu dalsze zmniejszenie opodatkowania związanego z zatrudnieniem przez podwyższenie kwoty przychodu zwolnionego od podatku dla osób o niskich i przeciętnych dochodach, chociaż konieczne mogą się okazać dalsze działania. Konieczne są dalsze starania zmierzające do poprawy wydajności rynku pracy, zwłaszcza w odniesieniu do starszych pracowników i grup społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, do zapewnienia długoterminowej stabilności finansów publicznych, zwiększenia konkurencji na rynku gazu i energii elektrycznej, a także poprawy osiągnięć w sektorze badań i rozwoju.
6. Gospodarka belgijska nastawiona jest na eksport, dlatego tak ważne jest utrzymanie jej konkurencyjności. W związku z tym kluczowe znaczenie ma to, aby rozwój jednostkowych kosztów pracy przebiegał podobnie jak u najważniejszych partnerów handlowych. Jednak w roku 2008 konkurencyjność kosztowa uległa pogorszeniu. Korzystny wpływ miałyby wyższa konkurencyjność na rynkach gazu i energii elektrycznej. Z punktu widzenia przyspieszenia tempa wzrostu produktywności i promowania konkurencyjności bardzo ważne jest utrzymanie inwestycji w obszarze badań i rozwoju, a także pozyskiwania umiejętności. Niski udział w rynku pracy, rosnące wydatki związane ze starzeniem się społeczeństwa oraz wysoki dług publiczny zagroziły długoterminowej stabilności finansów publicznych, uwytkując konieczność zwiększenia nadwyżek pierwotnych i realizacji polityk wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Zintegrowane podejście do przeprowadzenia reform strukturalnych mogłoby przyspieszyć osiągnięcie pozytywnych wyników w Belgii. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów poczynionych przez Belgię Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Belgii zaleca się:
  - dalsze ograniczanie obciążeń podatkowych związanych z zatrudnieniem, w szczególności przez zmniejszanie klina podatkowego dla pracowników o niskich dochodach, natomiast w perspektywie średniookresowej zwiększenie ograniczeń wydatków w celu wspierania konsolidacji budżetowej,
  - poprawę konkurencji na rynku gazu i energii elektrycznej przez przyjęcie ram prawnych bardziej sprzyjających konkurencyjności, ustanowienie w pełni niezależnych i skutecznych organów regulacyjnych i kontynuację starań dotyczących operatorów zajmujących się przesyłem i dystrybucją,
  - przyspieszenie realizacji skoordynowanych środków służących poprawie wydajności rynku pracy, dokonanie przeglądu świadczeń dla bezrobotnych w celu ułatwienia szybkiego powrotu bezrobotnych na rynek pracy, zwiększenie udziału w rynku pracy (szczególnie w przypadku starszych pracowników i osób wywodzących się ze środowisk migracyjnych), zmniejszanie różnic między regionami i zwiększanie poziomu uczestnictwa w strategii uczenia się przez całe życie, realizowanej we wszystkich regionach – działania te powinny być podejmowane w ramach zintegrowanej koncepcji modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*).

BUŁGARIA

1. Na skutek silnego popytu wewnętrznego w ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy 2008 r. stopa wzrostu PKB Bułgarii wzrosła do 7%; tym samym PKB na mieszkańca wzrósł do około 40 % średniej w UE. Według oczekiwań stopa wzrostu znacznie spadnie w 2009 r. z uwagi na szybko pogarszające się warunki zewnętrzne i zaostrzone warunki udzielania kredytów. Inflacja średnioroczna osiągnęła w 2008 r. rekordową wysokość 12 %, co było spowodowane zewnętrznym wzrostem cen towarów, dużym popytem wewnętrznym i dużymi podwyżkami płac, które znacznie przewyższyły wzrost wydajności. Inflacja zmniejsza się, jednak prawdopodobnie utrzyma się na poziomie przewyższającym średnią UE. Sytuacja budżetowa jest nadal mocna, a na skutek zarówno korzystnej struktury wzrostu, jak i poprawy ściągłości podatków nadwyżka budżetowa przekroczyła w 2008 roku 3 % PKB. Duży popyt krajowy, w szczególności w zakresie inwestycji, co zaowocowało wysokim wskaźnikiem importu dóbr inwestycyjnych, przyczynił się jednak do pogorszenia deficytu na rachunku obrotów bieżących. Deficyt na rachunku obrotów bieżących kształtuje się na wysokim poziomie blisko 25 % PKB.
2. Stopa zatrudnienia wzrosła w 2008 r. o ponad 3 %, jednak w ciągu nadchodzących dwóch lat tempo jej wzrostu ulegnie spowolnieniu. Bezrobocie spadło w 2008 r. do 6 %, lecz na 2009 r. przewiduje się jego nieznaczny wzrost. Niedawne pogorszenie otoczenia biznesu i spadek popytu w kilku sektorach, szczególnie w sektorze wytwórczym i budowlanym, mogą spowodować spadek stopy zatrudnienia we wspomnianych sektorach i w związanych z nimi gałęziach gospodarki.
3. Bułgaria kontynuowała politykę makroekonomiczną i politykę budżetową nastawioną na stabilność i zapowiedziała niedawno wprowadzenie środków obejmujących poprawę konkurencyjności w sektorze energetycznym i detalicznym.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Bułgarię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. W tej sytuacji Bułgaria powinna utrzymać rygorystyczną politykę budżetową i w trybie pilnym podjąć działania w odpowiedzi na zaburzenia równowagi makroekonomicznej. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Bułgaria w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Postępy były umiarkowane, choć w drugim półroczu przyspieszono działania w tym zakresie na skutek zamierzonych decyzji rządu. Bułgaria kontynuowała realizowanie ostrożnej polityki budżetowej, chociaż ciągle jeszcze istnieje potrzeba zwiększenia efektywności wydatków publicznych. Podjęto również działania mające na celu ulepszenie organizacji i jakości kształcenia, jednak w celu poprawy zarządzania kształceniem i jego wyników konieczna jest dalsza modernizacja. Dalszych starań wymaga poprawa wydajności i skuteczności administracji publicznej i terminowe przedstawienie zapowiedzianego niezależnego przeglądu dotyczącego działania, służących znacznemu usprawnieniu realizacji reform. Wiele zostało również do zrobienia pod względem ograniczania biurokracji, zwiększenia nakładów na rozwój umiejętności oraz reformy publicznego sektora badań i rozwoju.
6. W związku ze światowym kryzysem finansowym i gospodarczym ważniejsze niż kiedykolwiek jest podjęcie przez Bułgarię działań na rzecz wyeliminowania słabych punktów w obszarze makroekonomii (wysoka inflacja i duży deficyt na rachunku obrotów bieżących), przy utrzymaniu surowej polityki budżetowej i przyspieszeniu reform strukturalnych, dzięki czemu możliwe będzie zwiększenie konkurencyjności. Aby Bułgaria zdołała przekształcić swoją gospodarkę, która opiera się przede wszystkim na przewadze kosztowej, w bardziej wydajną gospodarkę opartą na wiedzy, konieczne będzie zwiększenie tempa realizacji reform. W obecnej sytuacji ekonomicznej i pieniężnej reformy te są również niezbędne do utrzymania konkurencyjności bułgarskiej gospodarki. Skuteczna realizacja niezbędnych reform zależy w znacznym stopniu od zdolności Bułgarii do szybkiej poprawy wydajności i skuteczności administracji publicznej. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Bułgarię Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Bułgarii zaleca się:
  - pilne działania na rzecz dalszego zwiększania wydajności i skuteczności administracji publicznej, w szczególności przez koncentrowanie się na kluczowych funkcjach rządowych, m.in. na organach ds. konkurencji, organach nadzoru i organach regulacyjnych, a także na wymiarze sprawiedliwości, jak również dalsze przyjmowanie wszelkich środków niezbędnych do zapewnienia skutecznych kontroli finansowych i należytego zarządzania funduszami strukturalnymi,
  - kontynuację rygorystycznej polityki budżetowej, poprawę jakości i wydajności wydatków publicznych, utrzymywanie tempa wzrostu płac na równi z tempem wzrostu wydajności pracy oraz zwiększanie skutecznej konkurencji, by zwiększyć konkurencyjność i zmniejszyć zaburzenia równowagi bilansu płatniczego,
  - szybkie przyjęcie i realizację nowych działań w celu znacznego ograniczenia biurokracji na szczeblu centralnym i lokalnym oraz redukcjonowanie opóźnień proceduralnych w celu poprawy funkcjonowania otoczenia biznesu, co pomoże również w walce z korupcją,
  - w ramach zintegrowanego podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) – skoncentrowanie się na podniesieniu jakości podaży siły roboczej oraz zwiększeniu stopy zatrudnienia przez poprawę wydajności, skuteczności i ukierunkowanie aktywnej polityki rynku pracy, a także dalsze modernizowanie i dostosowanie zarządzania edukacją, tak aby podnieść poziom umiejętności w sposób lepiej odpowiadający potrzebom rynku pracy oraz zmniejszyć liczbę osób przedwcześnie kończących naukę.

REPUBLIKA CZESKA

1. Przewiduje się, że stopa wzrostu PKB obniżyła się w 2008 r. do około 4 %, a w 2009 r. Komisja spodziewa się dalszego spowolnienia. Przewiduje się spadek średniej stopy inflacji, która za cały rok wyniosła 6,3 %, ze względu na słabnący efekt wcześniejszych podwyżek podatków i niższych cen energii elektrycznej. W ciągu ostatnich kilku lat udało się ograniczyć deficyt budżetowy, tak że w 2008 r. osiągnął on wartość 1,2 % PKB. Deficyt na rachunku obrotów bieżących wyniósł w 2008 r. około 1 % PKB, odnotowano również znaczną nadwyżkę handlową.
2. Od 2005 r. stopa zatrudnienia wzrosła o 1,8 punktu procentowego, osiągając w 2008 r. 66,6 %. Stopa bezrobocia spadła w trzecim kwartale 2008 r. do 4,3 %, osiągając tym samym najniższy poziom od 12 lat. Najnowsze prognozy przewidują nieznaczny spadek tempa wzrostu zatrudnienia oraz wzrost stopy bezrobocia. Zgodnie z przewidywaniami w świetle spadku popytu eksportowego bezrobocie szczególnie dotknie pracowników przemysłu motoryzacyjnego i innych branż nastawionych na eksport.
3. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Republikę Czeską w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 6 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
4. Republika Czeska w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Zapoczątkowano kilka reform mających na celu poprawę długoterminowej stabilności finansów publicznych, zmniejszenie obciążeń administracyjnych, zwiększenie nakładów na badania i rozwój, reformę systemu edukacji, zapewnienie aktywności osób starszych oraz rozwój podejścia do reformy rynku pracy opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*). Konieczne są dalsze starania zmierzające do poprawy dostępu do środków finansowych, dalszego zwiększenia nakładów na badania i rozwój, wzmocnienia egzekwowania praw własności intelektualnej oraz włączenia grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji do rynku pracy.
5. Społeczeństwo czeskie należy do szybko starzejących się społeczeństw w Unii Europejskiej, co będzie mieć istotny wpływ na system emerytalny i system opieki zdrowotnej. Główne wyzwania strukturalne obejmują więc zapewnienie długoterminowej stabilności finansów publicznych oraz działanie na rzecz przekształcenia w gospodarkę opartą na wiedzy. Sprostanie tym wyzwaniom strukturalnym spowoduje poprawę potencjału wzrostu, tworzenie nowych miejsc pracy i sprawi, że gospodarka będzie bardziej odporna na wstrząsy zewnętrzne. W związku z powyższym konieczne są reformy w sektorze badań i rozwoju, innowacji, kształcenia i szkoleń, bardziej zintegrowane podejście do reformy rynku pracy opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*), a także dalsza poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
6. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Republikę Czeską Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Republice Czeskiej zaleca się:
  - poprawę długoterminowej stabilności finansów publicznych oraz kontynuowanie reformy systemu emerytalnego i systemu opieki zdrowotnej,
  - wzmocnienie wysiłków zmierzających do poprawy współpracy między podmiotami gospodarczymi, uczelniami wyższymi i publicznymi instytucjami badawczo-rozwojowymi, działanie na rzecz zwiększania zasobów ludzkich w sektorze badań i rozwoju, zwiększanie skuteczności i natężenia inwestycji w publiczny sektor badań i rozwoju, tak aby zrealizować krajowe cele dotyczące wydatków na badania i rozwój,
  - kontynuowanie modernizacji ochrony zatrudnienia, poprawienie efektywności i zapewnienie równych możliwości dostępu do systemu kształcenia i szkolenia, w szczególności dostosowanie systemu kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, wprowadzenie zachęt do inwestycji w szkolenia, w szczególności obejmujących pracowników w starszym wieku i nisko wykwalifikowanych – działania te powinny być podejmowane w ramach zintegrowanego podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*).

DANIA

1. W 2008 r. nastąpiło wyraźne spowolnienie tempa wzrostu PKB. Ujemna korekta cen nieruchomości spowodowała spadek popytu krajowego, tym samym osłabiając konsumpcję prywatną i działalność budowlaną. Zaostrzone warunki finansowania prawdopodobnie spowodują jeszcze gwałtowniejszy spadek cen nieruchomości, zaostrzając jednocześnie wpływ światowego spowolnienia gospodarczego na duńską gospodarkę. Inflacja, której sprzyjały wyższe ceny energii elektrycznej i żywności, wyniosła w 2008 r. średnio 3,6 %, jej tempo zaczęło jednak spadać. Nadwyżka budżetu państwa w 2008 r. mogła przekroczyć 3 % PKB, ale w 2009 r. przewiduje się jej znaczne obniżenie do poziomu kształtującego się w okolicach salda. W latach 2008 i 2009 Dania powinna odnotować niewielką nadwyżkę na rachunku obrotów bieżących.
2. Zatrudnienie wzrosło w 2008 r., lecz – zgodnie z przewidywaniami – spadnie na przestrzeni 2009 r. Podobnie zakłada się, że stopa bezrobocia, która wzrosła w ostatnich miesiącach 2008 r., wzrośnie także w 2009 r. W perspektywie krótkoterminowej powinno to wprowadzić napięcia na rynku pracy, jednak w dalszym ciągu ważne będzie rozwiązanie utrzymującego się problemu niedoborów siły roboczej i dalsze ułatwianie przekształceń na rynku pracy. Średnioterminowe wyzwania związane z zatrudnieniem w dalszym ciągu obejmują zwiększanie łącznych zasobów siły roboczej i poprawę dopasowania jej umiejętności do potrzeb rynku, a w perspektywie krótkoterminowej reforma podatkowa powinna podtrzymać starania w tym zakresie.

3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Dania przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto ogólna polityka budżetowa ma charakter ekspansywny na poziomie około 1 % PKB, obejmuje obniżki podatków i wzrost wydatków od 2009 r.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Danię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze, zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu.
5. Dania w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Poczyniono dalsze postępy w ramach zapoczątkowanych wcześniej planów reform, w szczególności w zakresie stymulowania podaży siły roboczej i obejmujących także obniżenie od 2009 r. krańcowych stawek podatkowych. W świetle starzenia się społeczeństwa opracowywane są dalsze plany reform systemu podatkowego i rynku pracy.
6. Potencjał wzrostu Danii jest uzależniony przede wszystkim od zwiększenia podaży siły roboczej, wydajności pracy i zwrotów z inwestycji w kapitał ludzki, badania i innowacje. Starzenie się społeczeństwa zaczęło odbijać się na podaży siły roboczej, akcentując tym samym potrzebę reform zachęcających do zwiększenia aktywności i liczby przepracowanych godzin. Kolejne wyzwania polegają na zwiększeniu konkurencji w celu obniżenia stosunkowo wysokiego poziomu cen towarów konsumpcyjnych w Danii. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.

NIEMCY

1. Tempo wzrostu PKB w Niemczech spadło w 2008 r. z 2,5 % odnotowanych w 2007 r. do 1,3 %, ponieważ światowe spowolnienie gospodarcze spowodowało gwałtowny spadek tempa wzrostu eksportu. Ponadto zastrzone warunki finansowania i gorsze perspektywy gospodarcze prawdopodobnie spowodują ograniczenie inwestycji. W związku z powyższym w 2009 r. spodziewane jest znaczne spowolnienie gospodarcze. W związku ze wzrostem cen towarów w pierwszej połowie 2008 r. inflacja osiągnęła szczytowy poziom 3,2 %, jednak w 2009 r. przewiduje się jej spadek. Budżet państwa w 2008 r. był niemal zrównoważony, zaś w 2009 r. Komisja przewiduje deficyt sięgający blisko 3 %. Znaczący wzrost konkurencyjności cenowej w ostatnich latach przyczynił się do powstania w 2008 r. nadwyżki na rachunku obrotów bieżących w wysokości ponad 7 % PKB.
2. Stopa zatrudnienia wzrosła w 2008 r. o 1,3 %, jednak przewiduje się, że spowolnienie gospodarcze odbije się na rynku pracy, powodując wzrost bezrobocia w 2009 r. Ze względu na malejące zasoby siły roboczej oraz w wyniku zmian demograficznych przedsiębiorstwa mogą podjąć próbę utrzymania pracowników wykwalifikowanych, dlatego zwolnienia mogą dotknąć głównie pracowników niewykwalifikowanych i tymczasowych.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Niemcy przyjęły środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Niemcy przyjęły niedawno kilka działań obejmujących inwestycje w infrastrukturę w dziedzinie kształcenia i inną, zapewnienie podaży kredytów dla przedsiębiorstw, zmniejszenie podatków i składek na zabezpieczenie społeczne oraz działania służące uniknięciu zwolnień pracowników i podniesieniu kwalifikacji.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Niemcy w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Niemcy w dalszym ciągu realizowały krajowy program reform. Podjęto wiele korzystnych działań mających na celu stworzenie społeczeństwa opartego na wiedzy, promowanie innowacji ekologicznych oraz reformę rynku pracy. Duże postępy poczyniono w odniesieniu do średnioterminowych celów budżetowych oraz jakości finansów publicznych. Konieczne są dalsze działania w zakresie promowania konkurencji w sektorze usług, poprawy otoczenia biznesu oraz ograniczenia bezrobocia strukturalnego.
6. Poprawa wzrostu wydajności oraz rozwiązanie problemu wysokiego bezrobocia wśród osób o niskich kwalifikacjach, szczególnie na wschodzie kraju, powinny pomóc w utrzymaniu dobrych wyników gospodarczych Niemiec w przyszłości. Pod tym względem przydatne będą dalsze postępy w sektorze badań i rozwoju oraz innowacji. Do jeszcze większego wzrostu potencjału gospodarczego Niemiec przyczyniłaby się jednak poprawa funkcjonowania rynków usług, w szczególności usług specjalistycznych oraz sektora energetycznego i sektora usług kolejowych, a także poprawa otoczenia biznesu. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.

7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Niemcy Rada zaleca im kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Niemcom zaleca się:

- poprawę warunków konkurencji w sektorze usług przez udoskonalenie procedur zamówień publicznych, dalsze rozluźnienie rygorystycznych przepisów obowiązujących w ramach sektorów i usług regulowanych oraz dalszą poprawę dostępu do sieci kolejowej,
- kontynuowanie planowanych działań wspierających wydajność i skuteczność usług pośrednictwa pracy oraz promowanie integracji zawodowej nisko wykwalifikowanych osób, długotrwale bezrobotnych, w ramach podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*), łączącego ułatwienia w zdobywaniu kwalifikacji z lepszymi zachętami do podejmowania pracy.

ESTONIA

1. Po tym, jak wzrost PKB osiągnął wartość 6,3 % w 2007 r., gospodarka zwolniła w 2008 r. W 2009 r. przewiduje się dalsze spowolnienie. Tendencja ta wynika ze spadku konsumpcji prywatnej i inwestycji w związku z wysoką inflacją w przeszłości i zaostrzeniem warunków udzielania kredytów. Inflacja spada wraz ze spadkiem tempa wzrostu wynagrodzeń i spadkiem międzynarodowych cen towarów. Znacząco spadł poziom finansów publicznych i pomimo istotnych cięć wydatków, po nadwyżce w wysokości 2,7 % PKB w 2007 r., w roku 2008 odnotowano deficyt budżetowy. Deficyt na rachunku obrotów bieżących wyraźnie zmalał do 10 % PKB w 2008 r., a Komisja prognozuje jego dalsze zmniejszenie.
2. Spowolnienie gospodarcze odbija się na rynku pracy w postaci gwałtownie rosnącego bezrobocia. Obecne prognozy Komisji sugerują wzrost stopy bezrobocia w 2009 r. w stosunku do około 5 % odnotowanych w 2008 r. Najbardziej zagrożone sektory to branża budowlana, mieszkaniowa i handel detaliczny. Przewiduje się wyraźny spadek tempa wzrostu wynagrodzeń oraz możliwe obniżki wynagrodzeń tak w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Warunki na rynku pracy są szczególnie ciężkie dla pracowników w starszym wieku oraz osób młodych.
3. W odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Estonia ogłosiła niedawno podjęcie działań obejmujących między innymi inwestycje w infrastrukturę i rozwijanie umiejętności.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Estonię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. W tej sytuacji Estonia powinna kontynuować konsolidację budżetową. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Estonia w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto wiele działań zmierzających do poprawy wyników w sektorze badań i rozwoju oraz innowacji, wzmocnienia konkurencji i propagowania strategii uczenia się przez całe życie. Reakcja polityczna była bardziej zróżnicowana w odniesieniu do polityki budżetowej i reform strukturalnych mających na celu ułatwienie dostosowania rynku pracy (w szczególności aktywnej polityki dotyczącej rynku pracy), które mogłoby okazać się pomocne w ograniczeniu inflacji i inflacji wynagrodzeń. Biorąc pod uwagę kluczowe znaczenie funduszy strukturalnych dla finansowania działań przewidzianych w krajowym programie reform, realizacja programów wymaga wzmocnienia zdolności administracyjnych.
6. Jednym z kluczowych elementów ogólnych wyników gospodarczych kraju jest eksport towarów i usług. W celu wsparcia niezbędnej realokacji zasobów na rzecz sektorów zewnętrznych zależnych od popytu i sektorów o większej wartości dodanej konieczne jest pilne przeprowadzenie reform strukturalnych. Niezbędne są również dalsze nakłady na badania i rozwój, innowacje i kształcenie, co pomoże zrekompensować utratę konkurencyjności kosztowej w sektorach pracochłonnych i zapewnić średnio- i długoterminowy wzrost produktywności i wydajności. Pogarszająca się sytuacja na rynku pracy będzie wymagała większego skupienia się na aktywnych politykach dotyczących rynku pracy i strategii uczenia się przez całe życie, tak aby umożliwić odpowiednią reakcję na zmieniające się potrzeby rynku pracy. Kolejnym istotnym aspektem niezbędnym dla przywrócenia konkurencyjności jest dopilnowanie, aby rozwój płac został ściślej powiązany z rozwojem wydajności pracy. Realizacja pakietu reform związanych z rynkiem pracy musi być bacznie monitorowana w celu zmniejszenia ograniczeń na rynku pracy. Poprawa stabilności makroekonomicznej wymaga stanowczej polityki budżetowej zorientowanej na zapewnienie stabilności, właściwie egzekwowanej polityki konkurencji i poprawy efektywności energetycznej. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Estonię Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Estonii zaleca się:
  - przyspieszenie wprowadzania w życie pakietu nowego prawa pracy i podwyższenie wydajności publicznych służb zatrudnienia, w szczególności przez odpowiednio ukierunkowane aktywne polityki dotyczące rynku pracy mające na celu ułatwienie przekształceń na rynku pracy.

IRLANDIA

1. Szacuje się, że ze względu na pogorszenie sytuacji na rynku mieszkaniowym, spotęgowane kryzysem finansowym, stopa wzrostu PKB spadła w 2008 r. o 2 % (w porównaniu ze stopą wzrostu wynoszącą 6 % w roku 2007). Ponadto Irlandia jest szczególnie narażona na niższe perspektywy wzrostu, jakie przewiduje się u jej głównych partnerów handlowych; oczekuje się, że realny PKB w 2009 r. jeszcze spadnie. Stopa inflacji, która w połowie 2008 r. osiągnęła niemal 4 %, gwałtownie spadła pod koniec 2008 r., a Komisja spodziewa się jej dalszego spadku w roku 2009. Sytuacja finansów publicznych pogorszyła się ze względu na wyraźnie niższe przychody z podatków połączone z korektą rynku nieruchomości i pogłębioną recesją. Po ostatnich niewielkich nadwyżkach w 2008 r. deficyt budżetowy osiągnął 6 % PKB, istnieje też ryzyko jego znacznego pogłębienia w nadchodzących latach. Salda wymiany handlowej uległy pogorszeniu w ostatnich latach ze względu na utratę konkurencyjności kosztowej, a Komisja prognozuje sięgający około 6 % PKB deficyt na rachunku obrotów bieżących w 2008 r. i nieco mniejszy w roku 2009.
2. Obecne prognozy dotyczące rynku pracy sugerują spadek stopy zatrudnienia w 2008 r. oraz dalsze jej obniżenie w roku 2009. Szacuje się, że stopa bezrobocia wzrosła w 2008 r. do 6,5 %, a w 2009 r. przewiduje się jej dalszy wzrost. Średnia liczba osób zgłaszających się po świadczenia dla bezrobotnych wzrosła w 2008 r. o 40 % w porównaniu z rokiem 2007. Wzrost bezrobocia najdotkliwiej odczuwają pracownicy sektora budowlanego, a zwłaszcza młodzi mężczyźni.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Irlandia przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno również poprawić dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Irlandia przyjęła niedawno działania obejmujące wsparcie dla sektora mieszkaniowego i wsparcie dochodów osób znajdujących się w trudnej sytuacji.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Irlandię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Irlandia w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto działania mające na celu zwiększenie dostępności miejsc w placówkach opieki nad dziećmi oraz podwyższanie umiejętności. Chociaż niezbędne są dodatkowe działania, podjęto już prace zmierzające do przedstawienia ram długoterminowej polityki emerytalnej. Zmiany na rynku mieszkaniowym wywarły bardziej negatywny wpływ na finanse publiczne i stopę wzrostu PKB niż przewidywano.
6. Główne wyzwania, przed którymi stoi obecnie Irlandia, wynikają ze skutków boomu mieszkaniowego i kryzysu finansowego. Gospodarka irlandzka stała się jednak również bardziej wrażliwa w miarę stopniowego pogarszania się jej konkurencyjności. Istnieje obecnie pilna potrzeba zrównoważenia wzrostu i odbudowy konkurencyjności dzięki zastosowaniu środków przyspieszających wzrost produktywności i właściwym politykom płacowym. W perspektywie średnioterminowej zapewnienie stabilności gospodarki wymaga przeprowadzenia dalszej reformy emerytalnej. Ponieważ znacznemu pogorszeniu uległa również sytuacja budżetowa, odzyskanie stabilności budżetowej powinno mieć priorytetowe znaczenie. W połączeniu z rozważnym określeniem priorytetów w zakresie wydatków publicznych i promowaniem reform wspierających wzrost wydajności przez zwiększanie i doskonalenie kapitału rzeczowego i ludzkiego przyczyni się to do zwiększenia zdolności gospodarki irlandzkiej do dostosowania się oraz stopniowego powrotu do trwałego wzrostu w perspektywie średnioterminowej. W związku z powyższym konieczne jest wzmocnienie konkurencji obejmujące sektor detaliczny. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Irlandię Rada zaleca kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Irlandii zaleca się:
  - stopniowe przywracanie stabilności budżetowej,
  - wspieranie szybkiego dostosowania się do trwałego wzrostu w perspektywie średnioterminowej za pomocą środków zwiększających wydajność, które pomogą przywrócić konkurencyjność i właściwe polityki płacowe.

GRECJA

1. Tempo wzrostu PKB uległo pewnemu spowolnieniu w 2008 r., osiągając niespełna 3 %, głównie ze względu na spadek popytu zewnętrznego. Komisja przewiduje, że w 2009 r. tempo wzrostu PKB ulegnie dalszemu spowolnieniu na skutek spowolnienia w sektorze mieszkaniowym i spadku inwestycji. W 2008 r., ze względu na rosnące ceny energii i żywności, inflacja przekroczyła poziom 4 %, w 2009 r. przewiduje się jednak jej spowolnienie. Deficyt budżetowy osiągnął w 2008 r. 3,4 % PKB ze względu na spadek dochodów oraz, choć w mniejszym stopniu, przekroczenie poziomu wydatków. W 2008 r. przewiduje się dług publiczny brutto na poziomie około 94 % PKB. Deficyt na rachunku obrotów bieżących wyniesie w 2008 r. 13,4 % PKB. Komisja oczekuje jego zmniejszenia w 2009 r.
2. Stopa zatrudnienia w 2008 r. wzrosła, mimo że wzrost ten następował wolniej niż w roku poprzednim. Oczekuje się, że w 2009 r. wzrost stopy zatrudnienia będzie ujemny. Przewiduje się wzrost stopy bezrobocia do 9 % w 2009 r. Według prognoz kryzys finansowy najsilniej dotknie MSP ze względu na zaostrzenie warunków udzielania kredytów. Jego skutki są już odczuwalne w branży budowlanej i w sektorze transportu morskiego.

3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Grecja przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Grecja ogłosiła niedawno podjęcie ukierunkowanych działań obejmujących wsparcie dla MŚP i grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Grecję w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Grecja w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto wiele działań zmierzających do reformy systemu emerytalnego. Pogorszenie sytuacji budżetowej w 2007 r. uwypukliło potrzebę kontynuowania konsolidacji budżetowej rozpoczętej w 2004 r. Grecja położyła pożądany nacisk polityczny na reformę swojej administracji publicznej; sukces tej reformy zależy teraz od jej skutecznej realizacji. Sprostanie wyzwaniom związanym z rynkiem pracy wymagać będzie od Grecji bardziej intensywnych starań politycznych, w szczególności w zakresie aktywnych polityk dotyczących rynku pracy oraz działań zmierzających do rozwiązania problemu pracy nierejestrowanej. Należy przyspieszyć realizację reform w dziedzinie kształcenia i szkolenia.
6. Niesprzyjające otoczenie międzynarodowe sprawia, że niezbędna staje się intensyfikacja działań zmierzających do rozwiązania kwestii zaburzeń równowagi makroekonomicznej i problemów strukturalnych gospodarki greckiej. Kontynuacja reformy strukturalnej jest niezbędna do zwiększenia konkurencyjności i potencjału wzrostu. W szczególności Grecja musi skoncentrować się na wprowadzaniu w życie polityk w zakresie inwestycji w kapitał ludzki, badania i rozwój oraz innowacje, a także w zakresie poprawy otoczenia biznesu, w tym przez stworzenie systemu jednego okienka, zwiększania wydajności administracji publicznej oraz pracy na rzecz zagwarantowania zrównoważonego środowiska makroekonomicznego. Kolejnym istotnym aspektem niezbędnym dla przywrócenia konkurencyjności jest dopilnowanie, aby rozwój płac został ściślej powiązany z rozwojem wydajności pracy. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Grecję Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Grecji zaleca się:
  - kontynuację konsolidacji budżetowej w perspektywie średnioterminowej i poprawę wydajności wydatków pierwotnych, przyspieszenie prowadzonych reform administracji podatkowej i procedury budżetowej, zmniejszenie stosunku długu publicznego do PKB oraz dalszą jak najszybszą realizację reformy emerytalnej,
  - by poprawić konkurencyjność i zapewnić właściwe zmiany jednostkowych kosztów pracy – podjęcie działań mających na celu zwiększenie konkurencji w sektorze usług specjalistycznych, realizację reform na rzecz zwiększenia nakładów na badania i rozwój; bardziej efektywne wykorzystanie funduszy strukturalnych w celu przyspieszenia projektów inwestycyjnych ukierunkowanych na wzrost,
  - przeprowadzenie reformy administracji publicznej przez tworzenie efektywnych struktur regulacyjnych, kontrolnych i wykonawczych, z naciskiem na uproszczenie ram prawnych dla biznesu i obywateli oraz ograniczenie biurokracji,
  - modernizowanie ustawodawstwa dotyczącego ochrony zatrudnienia, ograniczanie kosztów pozapłacowych osób otrzymujących niskie wynagrodzenia, dalsze intensyfikowanie aktywnych polityk dotyczących rynku pracy oraz przekształcanie pracy nierejestrowanej w zatrudnienie legalne – działania te powinny być podejmowane w ramach zintegrowanego podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*); a także przyspieszenie realizacji reform kształcenia i szkolenia, popularyzowanie strategii uczenia się przez całe życie i ułatwienie integracji na rynku pracy, szczególnie w przypadku osób młodych.

HISZPANIA

1. W 2008 r. stopa wzrostu realnego PKB Hiszpanii wyraźnie spadła do 1,2 %. W 2009 r. przewiduje się dalsze spowolnienie. Wynika to z utrzymującej się tendencji spadkowej w zakresie budownictwa mieszkaniowego i zostało spotęgowane światowym kryzysem finansowym oraz zaostrzeniem warunków udzielania kredytów, czego skutkiem był gwałtowny spadek popytu krajowego. Inflacja wzrosła w 2008 r. do 4,1 %, jednak przewiduje się jej zdecydowany spadek. W 2008 r. odnotowano deficyt budżetowy w wysokości 3,4 % PKB, co oznacza spadek o ponad pięć punktów procentowych w porównaniu z 2007 r. Deficyt na rachunku obrotów bieżących osiągnął w 2008 r. niemal 9,5 % PKB, ale Komisja spodziewa się, że i ten wskaźnik obniży się w 2009 r.
2. Stopa zatrudnienia w 2008 r. spadła i tendencja ta utrzyma się w roku 2009, mimo że poziom aktywności na rynku pracy, szczególnie wśród kobiet był nadal wysoki. Stopa bezrobocia wzrosła w 2008 r. do ponad 11 %, a w 2009 r. przewiduje się jej dalszy znaczny wzrost do poziomu ponad 16 %. Bezrobocie dotyka najsilniej imigrantów, osoby młode i nisko wykwalifikowane, w szczególności mężczyźni między 25 a 54 rokiem życia; szczególnie zagrożone są też sektor budownictwa mieszkaniowego i motoryzacyjny.

3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Hiszpania przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Hiszpania ogłosiła niedawno podjęcie działań obejmujących inwestycje w roboty publiczne, ułatwianie finansowania MŚP oraz wsparcie dla bezrobotnych.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Hiszpanię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Hiszpania w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Poczyniono postępy w zakresie lepszych uregulowań prawnych oraz lepszego dostępu do placówek opieki na dziećmi, w zakresie odpowiedzi na wyzwanie, jakim jest poprawa funkcjonowania sektora energetycznego, w szczególności pod względem wzajemnych połączeń z krajami sąsiadującymi.
6. Głównym wyzwaniem w perspektywie średnioterminowej jest kontynuacja reform strukturalnych w celu utrzymania potencjału wzrostu, korekty wysokiego deficytu na rachunku obrotów bieżących oraz ułatwienia restrukturyzacji sektora budownictwa mieszkaniowego. Najważniejsze w tym zakresie jest wyzwanie polegające na poprawie konkurencyjności. Priorytety prowadzące do osiągnięcia tego celu obejmują sprzyjanie innowacjom, wzmocnienie konkurencji, szczególnie w sektorze usług, poprawę uregulowań prawnych dotyczących rynku najmu oraz poprawę jakości kapitału ludzkiego przez strategię uczenia się przez całe życie i przeprowadzenie reformy systemu kształcenia. Kolejnym istotnym aspektem niezbędnym dla zwiększenia konkurencyjności jest dopilnowanie, aby rozwój płac był ściślej powiązany z rozwojem wydajności pracy na poziomie przedsiębiorstw, co powinno dokonać się w formie dialogu społecznego. Dalsza restrukturyzacja wydatków publicznych na rzecz pozycji sprzyjających zwiększeniu wydajności, takich jak badania, rozwój i innowacje, pomogłaby w utrzymaniu zatrudnienia i działalności gospodarczej. Zwiększona konkurencja w sektorze usług pomogłaby utrzymać niską stopę inflacji i zwiększyć konkurencyjność kosztową eksportu. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Hiszpanię Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Hiszpanii zaleca się:
  - promowanie szybkiego przejścia od etapu nauki do zatrudnienia, dalsze propagowanie mobilności, podwyższanie umiejętności i przeciwdziałanie rozdrobnieniu rynku pracy,
  - zapewnianie skutecznej realizacji reformy kształcenia, w tym na poziomie regionalnym, której głównym celem powinno być zmniejszanie przypadków przedwczesnego zakończenia nauki oraz zwiększanie odsetka osób uzyskujących wykształcenie średnie II stopnia i dopilnowanie, by uczelnie wyższe sprawnie dostosowywały się do procesu bolońskiego,
  - poprawę konkurencyjności przez zwiększenie konkurencji w sektorze usług, w tym usług specjalistycznych, i w sektorach sieciowych (porty, koleje, transport towarów, telekomunikacja i energia elektryczna), a także dalsze postępy w celu zwiększenia skuteczności w dziedzinie badań i rozwoju. W sektorze energii elektrycznej Hiszpania powinna w dalszym ciągu eliminować taryfy celne, aby wyeliminować nieprawidłowości w ustalaniu cen.

FRANCJA

1. Tempo wzrostu PKB Francji uległo w 2008 r. wyraźnemu spowolnieniu, osiągając 0,7 %, głównie ze względu na słaby popyt krajowy. Wzrost inwestycji kapitałowych i mieszkaniowych utrzymuje się na tym samym poziomie z powodu pogarszających się prognoz gospodarczych i zaostrzonych warunków udzielania kredytów. Przewiduje się, że niski wzrost gospodarczy utrzyma się w 2009 r. Inflacja w 2008 r. wzrosła, osiągając 3,2 %, jednak w 2009 r. jej tempo spadnie. Deficyt budżetowy w 2008 r. wyniósł 3,2 % PKB. Globalne spowolnienie gospodarcze odbija się na eksporcie, przyczyniając się do przewidywanego powiększenia deficytu na rachunku obrotów bieżących do około 3,8 % PKB w 2008 r.; zgodnie z przewidywaniami Komisji tendencja ta utrzyma się.
2. Zatrudnienie w 2008 r. praktycznie nie uległo zmianie, jednak przewiduje się, że w 2009 r. tempo zatrudnienia spadnie. W 2008 r. stopa bezrobocia utrzymała się na poziomie około 8 %, jednak w 2009 r. powinna wzrosnąć. Obecne spowolnienie gospodarcze zaczęło wywierać wyraźny wpływ na rynek pracy w sektorze przemysłowym; fale zwolnień dotknęły szczególnie przemysł motoryzacyjny.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Francja przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Francja ogłosiła niedawno podjęcie działań obejmujących inwestycje w infrastrukturę, efektywność energetyczną i produkcję energii, a także wsparcie dla MŚP oraz sektora budowlanego.

4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Francję w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Francja w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. W ramach kompleksowego programu reform podjęto wiele działań, w szczególności w dziedzinie wsparcia dla MŚP, wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, wyników działalności badawczo-rozwojowej, polityk w zakresie środowiska, działań dotyczących reformy sektora usług detalicznych i rynku pracy, zintensyfikowania dialogu społecznego i planowania średniookresowej polityki budżetowej. Poprawa konsolidacji budżetowej w perspektywie średnioterminowej, konkurencji w sektorze energetycznym i transportu kolejowego, a także w dziedzinie zawodów regulowanych, wymaga dodatkowych działań zmierzających do dalszej modernizacji prawa pracy i poszerzenia możliwości szkolenia zawodowego.
6. Do głównych wyzwań stojących przed Francją w perspektywie średnioterminowej należą: kontynuacja modernizacji rynku pracy w celu poprawy jego funkcjonowania i ograniczenia rozdrobnienia rynku pracy, a także kontynuacja udoskonalania ogólnych warunków konkurencji w sektorze usług i monitorowanie postępów w sektorze handlu detalicznego. Wyzwaniom tym należy stawić czoła, z jednoczesną realizacją ogłoszonego przez rząd celu zerowego wzrostu wydatków państwowych. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Francję Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Francji zaleca się:
  - przyspieszenie tempa konsolidacji budżetowej i ograniczania zadłużenia w perspektywie średnioterminowej przez utrzymanie progów wydatków, w szczególności przestrzeganie zerowego wzrostu wydatków państwowych. W celu zapewnienia długoterminowej stabilności finansów publicznych powinno temu towarzyszyć dalsze doskonalenie systemu emerytalnego,
  - dalsze działanie na rzecz poprawy ogólnych warunków konkurencji, ze szczególnym naciskiem na: sektory sieciowe (gaz, energię elektryczną i transport kolejowy), rozluźnienie surowych przepisów obowiązujących w odniesieniu do zawodów regulowanych, w szczególności w sektorze usług, skuteczne wykorzystanie uprawnień organu ds. konkurencji i organu regulacyjnego w świadczeniu usług kolejowych,
  - dalsze modernizowanie rynku pracy w celu ograniczenia rozdrobnienia rynku pracy na różne rodzaje umów, a także wspieranie wejścia na rynek pracy oraz przekształceń na tym rynku oraz lepsze dopasowanie możliwości uczenia się przez całe życie do potrzeb rynku pracy – działania te należy prowadzić w ramach zintegrowanego podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*).

WŁOCHY

1. W 2008 r. tempo wzrostu włoskiej gospodarki uległo spowolnieniu o około 0,6 %. Wysoka inflacja, ujemny efekt bogactwa oraz wzrost niepewności spowodowały spadek konsumpcji prywatnej, natomiast na skutek spadku popytu i zaostrzenia warunków udzielania kredytów obniżył się poziom inwestycji. Malejąca konkurencyjność kosztowa i osłabienie światowego popytu odbiły się również na eksporcie. Zgodnie z przewidywaniami Komisji w 2009 r. PKB osłabnie o kolejne 2 %. W trzecim kwartale 2008 r. inflacja osiągnęła wartość szczytową i według prognoz zmniejszy się. Po tym jak deficyt budżetowy spadł w 2007 r. do 1,6 % PKB, znowu rośnie. Zgodnie z przewidywaniami dług publiczny wzrósł w 2008 r., przekraczając 105 % PKB, a w latach 2009 i 2010 dalej będzie się podnosić. Według prognoz Komisji deficyt na rachunku obrotów bieżących wyniósł w 2008 r. ponad 2 % PKB, jednak w latach 2009 i 2010 powinien utrzymać się na tym samym poziomie.
2. Według przewidywań wzrost stopy zatrudnienia pozostał w 2008 r. na nieznacznie dodatnim poziomie, jednak w 2009 r. przewiduje się wartości ujemne. Ponieważ przyrost siły roboczej następuje w tempie szybszym niż wzrost zatrudnienia, stopa bezrobocia wzrosła w 2008 r. po raz pierwszy od dziesięciu lat; zgodnie z przewidywaniami ta negatywna tendencja utrzyma się także w 2009 r. Do grup najbardziej narażonych na skutki kryzysu należą pracownicy nisko wykwalifikowani i pracownicy zatrudnieni na podstawie niestandardowych umów.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Włochy przyjęły środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Włochy podjęły działania mające na celu podtrzymanie konsumpcji prywatnej, w szczególności przez wspieranie gospodarstw domowych o niskich dochodach i inwestycje.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Włochy w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.

5. Włochy w dalszym ciągu realizowały krajowy program reform. Najbardziej widoczne postępy poczyniono w dziedzinie dostosowania budżetowego. Podjęto pewne działania zmierzające do poprawy otoczenia biznesu, w szczególności przez zlikwidowanie kilku zbędnych ustaw i zwiększenie skuteczności administracji publicznej. Ustalono cel w zakresie zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla podmiotów gospodarczych o 25 % do roku 2012, realizowany jest również projekt dotyczący pomiaru tego obciążenia. Podjęto wstępne kroki w kierunku wprowadzenia podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*); przyszłość pokaże, jaki wpływ będą miały nowe działania na sektor kształcenia i badań. Niezbędne są dodatkowe działania na rzecz dalszego zwiększania konkurencji.
6. Słaby wzrost wydajności pracy i dług publiczny stale przekraczający wysokość PKB przez kilka lat powodowały stagnację włoskiej gospodarki, choć zadłużenie sektora przedsiębiorstw i sektora gospodarstw domowych pozostaje relatywnie niskie. Dług publiczny ma wpływ na stabilność budżetową. Najważniejsze działania polityczne, niezbędne w celu sprostania wyzwaniu, jakim jest zwiększenie wydajności, obejmują szerokie reformy strukturalne, w tym wzmocnienie warunków konkurencji, dalszą poprawę otoczenia biznesu przez ograniczenie biurokracji na wszystkich szczeblach administracji rządowej, poprawę funkcjonowania rynku pracy oraz promowanie badań i rozwoju. Należy przywiązywać większą uwagę do kształtowania kapitału ludzkiego oraz znaleźć lepsze zastosowanie dla niewykorzystanego potencjału siły roboczej, szczególnie na południu kraju. Kolejnym istotnym aspektem niezbędnym do przywrócenia konkurencyjności jest dopilnowanie, aby rozwój płac został ściślej powiązany z rozwojem wydajności pracy przez dalszą decentralizację mechanizmu ustalania płac. Aby skorzystać na reformach budżetowych przeprowadzonych w lipcu 2008 r., w perspektywie średnioterminowej ważne jest utrzymywanie finansów publicznych w stałej równowadze, co przyczyni się do stworzenia bardziej korzystnych warunków dla inwestycji oraz zwiększenia nakładów na kapitał ludzki i infrastrukturę. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Włochy Rada zaleca im kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Włochom zaleca się:
  - kontynuowanie konsolidacji budżetowej w perspektywie średnioterminowej w celu poprawy stabilności finansów publicznych, zwłaszcza przez ograniczenie wzrostu pierwotnych wydatków bieżących i jednocześnie zwiększenie wydajności wydatków, a także stworzenie przyszłych ram federalizmu budżetowego, aby wesprzeć ten cel,
  - kontynuowanie i – w miarę możliwości – nasilenie starań na rzecz: wprowadzenia i egzekwowania kompleksowych reform mających na celu zwiększenie konkurencji na rynku produktów i usług, uproszczenia ustawodawstwa i zmniejszenia obciążenia administracyjnego na wszystkich szczeblach administracji rządowej, a także reformę administracji publicznej, co poprawi jej wydajność,
  - zapewnienie wydajnego działania służb zatrudnienia, promowanie strategii uczenia się przez całe życie, dalszą realokację wydatków socjalnych – z uwzględnieniem ograniczeń finansów publicznych – w celu stopniowego stworzenia kompleksowego systemu świadczeń dla bezrobotnych, a także dalsze działania służące rozwiązaniu problemu zatrudnienia nierejestrowanego; działania te należy podejmować w ramach zintegrowanego podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) oraz z myślą o zmniejszaniu regionalnych nierówności; poprawę skuteczności, wyników i standardów systemu kształcenia.

CYPR

1. Tempo wzrostu realnego PKB uległo w 2008 r. zaledwie nieznacznemu spowolnieniu do 3,6 %, ponieważ popyt wewnętrzny, a zwłaszcza konsumpcja prywatna, w dalszym ciągu stabilnie rosły. Zgodnie z przewidywaniami Komisji w roku 2009 tempo wzrostu będzie w dalszym ciągu spadać do poziomu około 1 %, głównie ze względu na wpływ, jaki spowolnienie gospodarcze odnotowane u głównych partnerów handlowych Cypru będzie miało na turystykę i popyt zewnętrzny na nieruchomości. Przewiduje się, że rosnące zadłużenie gospodarstw domowych i niepewna sytuacja również spowodują spadek konsumpcji prywatnej. Osiągnięta w 2008 r. stopa inflacji w wysokości 4,4 % była dwukrotnie wyższa niż w roku 2007, głównie z uwagi na wyższe ceny importowanej ropy naftowej i żywności. Zgodnie z przewidywaniami Komisji inflacja w 2009 r. spadnie do 2 %. Przewiduje się, że w 2008 r. budżet państwa zamknął się nadwyżką w wysokości 1 % PKB. Spadek popytu zewnętrznego, niższe przychody z turystyki, wyraźnie wyższe ceny ropy naftowej i towarów oraz nominalny wzrost wynagrodzeń odbiły się na konkurencyjności cypryjskiej gospodarki i spowodowały wzrost deficytu na rachunku obrotów bieżących do ponad 13 % PKB w 2008 r. Oczekuje się, że w 2009 r. deficyt ten zmniejszy się do 12 %. Konieczne jest przywrócenie konkurencyjności dzięki środkom przyspieszającym wzrost produktywności i zapewniającym właściwe zmiany jednostkowych kosztów pracy.
2. Obecne prognozy dotyczące rynku pracy wykazują, że stopa wzrostu zatrudnienia wyniosła w 2008 r. około 2 %, a stopa bezrobocia pozostała na poziomie około 4 %. Przewiduje się spadek tempa wzrostu zatrudnienia w 2009 r., a co za tym idzie – wzrost bezrobocia do około 5 %. Najnowsze tendencje na rynku pracy wskazują, że do sektorów najbardziej narażonych na wpływ kryzysu należą turystyka i sektor budowlany zatrudniające w głównej mierze pracowników nisko wykwalifikowanych pochodzących z innych krajów.
3. W odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Cypr ogłosił niedawno podjęcie działań obejmujących wsparcie dla gospodarstw domowych o niskich dochodach i tanie kredyty mieszkaniowe. Ogłoszono również działania zapewniające wsparcie dla sektora turystycznego i budowlanego, w tym kroki mające przyspieszyć procedury, tak by ułatwić realizację projektów infrastrukturalnych.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Cypr w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.

5. Cypr w dalszym ciągu realizował krajowy program reform. Dobre wyniki osiągnięte przez Cypr w roku 2008 wynikają z polityki makroekonomicznej zmierzającej do stworzenia społeczeństwa informacyjnego i warunków do trwałego wzrostu, a także polityki dotyczącej kompleksowej integracji społecznej. Działania te przedłożono do zatwierdzenia parlamentowi w celu zapewnienia długoterminowej stabilności budżetowej, w szczególności w dziedzinie emerytur. W celu przeprowadzenia reformy systemu opieki zdrowotnej poza wymienionymi działaniami konieczne są dalsze starania. Cypr propaguje dodatkowe działania w celu zwiększenia innowacji, bardziej niż badań i rozwoju, z uwagi na nastawienie gospodarki na usługi i fakt, że większość firm to mikroprzedsiębiorstwa. Realizacja strategii uczenia się przez całe życie jest w toku; jednocześnie należy kontynuować dalsze działania zmierzające do reformy szkolnictwa technicznego i szkolnictwa zawodowego na poziomie średnim, a także możliwości przyuczania do zawodu. Na poziomie mikroekonomicznym niektóre z nowych działań ułatwiły rozwiązanie problemu niewystarczającej konkurencji w obszarze usług specjalistycznych.
6. Gospodarka cypryjska charakteryzuje się wysokim stopniem specjalizacji handlowej, która w połączeniu z otwartością kraju zwiększa jego wrażliwość na wstrząsy zewnętrzne. Trwająca transformacja w kierunku bardziej zdywersyfikowanej gospodarki opartej na innowacjach jest ważna ze względu na zwiększenie odporności kraju na konkurencję ze strony gospodarek o niższych kosztach. Konieczne są działania zmierzające do zwiększenia wydajności pracy przez inwestycje w wiedzę, nowe technologie, umiejętności, otoczenie biznesu i innowacje. Jednym z istotnych wyzwań politycznych będzie poprawa konkurencyjności kraju. Biorąc pod uwagę stosunkowo duże zaburzenia równowagi bilansu płatniczego, istotne byłoby zintensyfikowanie reform strukturalnych, co zwiększy wzrost wydajności i dostosuje wynagrodzenia do wydajności pracy. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Cypr Rada zaleca mu kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Cypru zaleca się:
  - kontynuowanie działań zmierzających do rozszerzenia możliwości uczenia się przez całe życie, zwłaszcza dla osób o niskich kwalifikacjach, bezrobotnych i grup osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji; powinno się to odbywać w drodze dalszej realizacji działań przewidzianych w przyjętej krajowej strategii uczenia się przez całe życie, w tym przez przeprowadzenie reform systemu kształcenia zawodowego, kształcenia i szkoleń oraz nowego nowoczesnego systemu przyuczania do zawodu.

LOTWA

1. Zgodnie z prognozami Komisji w 2008 r. wzrost PKB na Łotwie uległ gwałtownemu pogorszeniu: z ponad 10 % w 2007 r. do szacowanego poziomu około 2 %. W wyniku niekorzystnej sytuacji gospodarczej oraz kryzysu finansowego ograniczona została dostępność kredytów, co wpłynęło na obniżenie konsumpcji prywatnej oraz osłabienie rynku mieszkaniowego. Sytuacja ta wpłynęła w szczególności na inwestycje; przewiduje się, że ich spadek w 2008 r. wyniesie około 9 %. PKB będzie prawdopodobnie przez jakiś czas w dalszym ciągu znacząco malał. Inflacja wzrosła, osiągając w 2008 r. 15,3 %, jednak w 2009 r. jej poziom spadnie. Głęboka recesja będzie miała negatywny wpływ na równowagę budżetową; jak przewiduje Komisja, deficyt w 2008 r. osiągnął około 3,5 % PKB. Spadający popyt wewnętrzny spowodował, że pogłębiły się zaburzenia równowagi bilansu płatniczego. W 2008 r. znacznie spadła wartość importu, co przyczyniło się do ograniczenia deficytu na rachunku obrotów bieżących do około 15 % PKB.
2. W 2009 r. stopa zatrudnienia znacznie spadnie. Bezrobocie obecnie rośnie; przewiduje się, że stopa bezrobocia, która w 2008 r. wyniosła około 6,5 %, znacznie się podniesie. Dotychczas utrata miejsc pracy dotyczyła przede wszystkim pracowników o niskich kwalifikacjach, zatrudnionych w sektorze budowlanym oraz w sektorze handlu detalicznego, jednak obecnie problem ten dotyczy coraz większym stopniem również innych grup pracowników. Prawdopodobnie dotknie on różne grupy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz osoby młode, co będzie odwróceniem poprawy osiągniętej na przestrzeni ostatnich lat na polu zatrudnienia tych grup pracowników.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach międzynarodowej pomocy finansowej uzgodnionej w grudniu 2008 r. Łotwa przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprze gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Jak okazało się w ciągu 2008 r., Łotwa doświadczy głębokiego i długotrwałego spowolnienia. Łotewskie rynki kapitałowe i finansowe, a także system bankowy Łotwy znalazły się pod silną presją, w związku z czym władze łotewskie uznały, że istnieje pilna potrzeba międzynarodowej pomocy finansowej. W związku z powyższym w dniu 12 grudnia 2008 r. parlament łotewski przyjął program stabilizacji gospodarczej i ożywienia wzrostu gospodarczego, który powinien pomóc w utrzymaniu krajowego i międzynarodowego zaufania do systemu finansowego, przyczynić się bezpośrednio i pośrednio do zatrzymania i odwrócenia pogarszającej się konkurencyjności kosztowej i nacisków inflacyjnych przez zmniejszenie kosztów wynagrodzeń w sektorze publicznym, co ma stanowić centralny element dużo bardziej restrykcyjnej polityki budżetowej, a także przyczynić się do zwiększenia potencjału wzrostu gospodarki za sprawą pakietu reform strukturalnych.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Łotwę w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. W tej sytuacji Łotwa powinna przestrzegać celów dotyczących finansów publicznych, określonych w łotewskim programie stabilizacji gospodarczej, szybko reagować na zaburzenia równowagi makroekonomicznej oraz w pełni wdrożyć protokół ustaleń dotyczący bilansu płatniczego. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.

5. Łotwa w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Rząd zdecydował o zmniejszeniu planowanych wydatków i zaproponował działania służące ograniczeniu wzrostu płac w sektorze publicznym. Podjęto działania zmierzające do poprawy osiągnięć w sektorze badań i rozwoju. Podjęto istotne działania służące zwiększeniu podaży siły roboczej w perspektywie średnioterminowej, jednak istnieje potrzeba rozszerzenia działań na rzecz rozwijania strategii uczenia się przez całe życie. Dalszej poprawie uległo otoczenie regulacyjne. Osiągnięto także pewne postępy w działaniach zmierzających do zwiększania dostępności opieki nad dziećmi.
6. Jako że istnieje niebezpieczeństwo głębokiego i długotrwałego spowolnienia, bezpośrednim wyzwaniem dla polityki gospodarczej Łotwy jest zagwarantowanie stabilności makrofinansowej. Inwestycje w sektorze badań i rozwoju, innowacji i kształcenia zmierzające do zwiększenia wydajności powinny – w perspektywie średnioterminowej – przyczynić się do ułatwienia przejścia od sektorów zależnych od popytu wewnętrznego do sektora dóbr będących przedmiotem wymiany handlowej z zagranicą. Niezbędne jest pilne przeprowadzenie reform strukturalnych w celu zwiększenia elastyczności rynku pracy i wspierania przekształceń, przede wszystkim za pośrednictwem skuteczniejszej działalności aktywizacyjnej i szkoleniowej. Polityka w zakresie wynagrodzeń w sektorze publicznym powinna dać właściwy sygnał dla umiarkowanego wzrostu płac w sektorze prywatnym, co przyczyni się do ograniczenia inflacji i utrzymania konkurencyjności kosztowej eksportu. Terminowa i zdecydowana realizacja programów w ramach funduszy strukturalnych będzie miała pozytywne oddziaływanie na wzmocnienie potencjału podaży gospodarki, będzie stanowić wsparcie dla zatrudnienia i zagwarantuje dostęp przedsiębiorstw do finansowania. Sprawą o zasadniczym znaczeniu jest utrzymanie zdolności administracyjnych umożliwiających realizację programów. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Łotwę Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Łotwie zaleca się:
- realizowanie restrykcyjnej polityki budżetowej, w ramach której starannie określa się priorytety w zakresie wydatków, a działania dotyczące tak podatków, jak i wydatków skupiają się na wzmocnieniu potencjału podaży gospodarki; dla ułatwienia powyższego Łotwa powinna przyjąć mocne, średnioterminowe ramy budżetowe o restrykcyjnych pułapach wydatków,
  - promowanie umiarkowanego wzrostu płac w sektorze publicznym i państwowym w celu ograniczenia inflacji i zwiększenia konkurencyjności,
  - w ramach zintegrowanego modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) – zintensyfikowanie wysiłków w celu zwiększenia podaży siły roboczej oraz jej wydajności przez: wspieranie działań aktywizacyjnych; działania na rzecz dostosowywania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, włącznie z realizacją spójnej strategii uczenia się przez całe życie,
  - lepsze zintegrowanie polityki w sektorze badań i rozwoju oraz w sektorze innowacji, w szczególności dzięki partnerstwom zawiązywanym przez najistotniejsze podmioty prywatne i publiczne, a także dzięki wprowadzaniu dodatkowych zachęt sprzyjających inwestycjom w sektorze prywatnym.

LITWA

1. Zgodnie z szacunkami Komisji PKB ma wzrosnąć w 2008 r. o 3,4 %, znacznie mniej niż w 2007 r. (8,9 %). Korekta na rynku nieruchomości pociągnęła za sobą zmniejszenie inwestycji. Większe ograniczenia przyznawania kredytów, spadek rzeczywistych dochodów i coraz mniejsze zaufanie między przedsiębiorstwami i konsumentami ograniczyły podaż wewnętrzną w 2009 r. Inflacja osiągnęła w 2008 r. 11,1 %, napędzana wysokimi cenami surowców i krajowymi naciskami na zwiększanie płac. Na skutek pogorszenia się sytuacji w gospodarce światowej i dodatkowych wydatków wzrósł deficyt wydatków publicznych. Komisja spodziewa się, że w 2008 r. był on bliski 3 % PKB; taki ma być również w 2009 r., gdyż zastosowano pewne oszczędności. Znaczący wzrost płac mógł osłabić konkurencyjność zewnętrzną, która w powiązaniu ze słabym popytem zewnętrznym spowoduje zmniejszenie wzrostu eksportu w 2009 r. W następnych latach spodziewane jest jednak spowolnienie nominalnego wzrostu płac. Ponadto ograniczony popyt wewnętrzny osłabi prawdopodobnie wzrost importu, co doprowadzi do obniżenia obecnego deficytu rachunku obrotów bieżących z 12,6 % PKB planowanych w 2008 r. Planując przyszłość, konieczne jest przygotowanie się na wpływ uzgodnionego na 2010 r. zamknięcia elektrowni jądrowej Ignalina na PKB i krajowe ceny energii.
2. Obecne wskaźniki dotyczące rynku pracy pokazują, że w 2008 r. zatrudnienie malało; przewiduje się, że bezrobocie wzrośnie do ponad 5 %. Rośnie liczba masowych zwolnień; przede wszystkim dotyczy to pracowników o niższych kwalifikacjach, niewykwalifikowanych młodych ludzi, mieszkańców wsi oraz pracowników w starszym wieku. Regionalne różnice w strukturze zatrudnienia mogą stać się bardziej wyraźne.
3. Dnia 9 grudnia 2008 r. nowo wybrany rząd przyjął program antykrzysowy, w którym zapowiedziano podjęcie wielu działań fiskalnych w odpowiedzi na zaburzenia równowagi makroekonomicznej oraz w celu zmniejszenia deficytu budżetowego – począwszy od 2009 r.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Estonię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. W tej sytuacji Litwa powinna przestrzegać celów dotyczących finansów publicznych zgodnie z wytycznymi zawartymi w programie antykrzysowym. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.

5. Litwa w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto wiele działań w celu zwiększenia szans osób młodych na znalezienie zatrudnienia oraz rozszerzenia oferty szkoleń w zakresie przedsiębiorczości. Istnieje potrzeba zwiększenia wysiłków i zajęcia się kluczowymi sektorami polityki w celu wzmocnienia stabilności makrofinansowej i ograniczenia inflacji. Ponadto niezbędne będzie dalsze wsparcie zmierzające do przyciągnięcia zagranicznych inwestycji bezpośrednich, poprawy osiągnięć w sektorze badań i rozwoju oraz w sektorze innowacji, otoczenia regulacyjnego, zwiększenia dostępności opieki nad dziećmi oraz działań na rzecz poprawy zdrowia i bezpieczeństwa.
6. Wysoki wzrost gospodarczy oraz emigracja spowodowały napięcia na rynku pracy i podwyższyły koszty pracy, co osłabiło konkurencyjność Litwy. Obecne spowolnienie gospodarcze będzie jednak prowadzić do zwiększenia bezrobocia; aktywna polityka dotycząca rynku pracy nabiera zatem istotnego znaczenia. Jednak najpilniejszym wyzwaniem pozostaje ograniczenie znacznych zaburzeń równowagi makroekonomicznej. By zahamować wzrost inflacji i powstrzymać spadek konkurencyjności, zmiany płac powinny być ściślej powiązane z wydajnością pracy. Wdrożono już pewne środki, które mają zahamować wzrost płac w sektorze publicznym, zgodnie z szeroko zakrojoną polityką oszczędności w zakresie wydatków. Należy poprawić otoczenie biznesu i zwiększyć zdolności administracyjne. Ponadto wzrost wydajności wymaga wsparcia w formie podwyższenia poziomu umiejętności oraz zwiększenia osiągnięć w zakresie innowacji; może odbywać się to również za sprawą przyciągania zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Litwę Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Litwie zaleca się:
  - w oparciu o budżet na 2009 r. zwiększenie stabilności makroekonomicznej poprzez realizację restrykcyjnej polityki fiskalnej, w ramach której starannie określa się priorytety w zakresie wydatków,
  - zachowanie konkurencyjności zewnętrznej przez lepsze dostosowywanie podwyżek wynagrodzeń do wzrostu wydajności, także na szczeblu sektorowym,
  - wspieranie działalności gospodarczej przez dalszą realizację programów UE finansowanych z funduszy strukturalnych UE oraz zapewnienie, że priorytetem jest nadal realizacja reformy strukturalnej w sektorze badań i rozwoju oraz w sektorze innowacji w połączeniu z odpowiednimi zobowiązaniami finansowymi, przy większym nacisku na zasoby ludzkie w dziedzinie badań i rozwoju oraz aktywniejszym zaangażowaniu przedsiębiorstw w działania innowacyjne,
  - zwiększenie wysiłków zmierzających do reformy systemu edukacji i szkoleń w celu zagwarantowania ich jakości oraz dostosowania ich oferty do potrzeb rynku pracy, a także promowania strategii uczenia się przez całe życie, szczególnie w przypadku pracowników w starszym wieku.

LUKSEMBURG

1. Wzrost PKB w 2008 r. zwolnił i wyniósł około 1 %, znacznie mniej niż tempo z 2007 r. (5,2 %), na co miało wpływ spowolnienie w gospodarce światowej. Zwolnienie tempa wzrostu utrzyma się w roku 2009. Wynika ono z niskiego popytu zewnętrznego i niewielkich inwestycji prywatnych. W 2008 r., ze względu na rosnące ceny energii i żywności, przyspieszyło tempo wzrostu inflacji, osiągając wartość ponad 4 %; w 2009 r. przewiduje się jednak jego spowolnienie. Spowolnienie gospodarcze prawdopodobnie spowoduje zmniejszenie nadwyżki budżetowej za 2008 r. do 3 % PKB. Komisja jest zdania, że Luksemburg wykaże prawdopodobnie nadwyżkę na rachunku obrotów bieżących w wysokości ponad 8 % PKB w 2008 r., która najprawdopodobniej zmaleje nieznacznie w 2009 r.
2. W 2008 r. zatrudnienie w dalszym ciągu rosło, zaś stopa bezrobocia utrzymała się na poziomie 4,1 %. Przewiduje się, że sytuacja w 2009 r. będzie mniej korzystna, tempo wzrostu zatrudnienia spadnie, zaś stopa bezrobocia wzrośnie. Luksemburg stanie w obliczu wyzwań wywołanych aktualnym kryzysem, które prawdopodobnie odbiją się na sektorze finansowym, hutniczym oraz na sektorze transportu, a także na przedsiębiorstwach powiązanych z przemysłem motoryzacyjnym.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Luksemburg przyjął środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Luksemburg ogłosił niedawno podjęcie działań, które obejmują obniżenie opodatkowania przedsiębiorstw oraz wsparcie dla gospodarstw domowych wykazujących niższe dochody.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Luksemburg w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu.
5. Luksemburg w dalszym ciągu realizował krajowy program reform. Poczynił pewne postępy w celu zwiększenia stopy zatrudnienia pracowników w starszym wieku, ograniczenia liczby uczniów zbyt wcześnie porzucających naukę oraz zlikwidowania sztucznych barier w systemie edukacyjnym, a także w celu zwiększenia atrakcyjności otoczenia gospodarczego. Sprostanie tym zasadniczym wyzwaniom wymaga dalszych działań.

6. Jako że sektor finansowy wytwarza ponad jedną czwartą PKB, skutki obecnego kryzysu finansowego dla tego państwa mogą być bardzo poważne. Ponadto jest prawdopodobne, że stosunkowo szybki wzrost jednostkowych kosztów pracy będzie miał negatywny wpływ na konkurencyjność. W nadchodzących latach sytuacja będzie się prawdopodobnie w dalszym ciągu pogarszać, ponieważ zgodnie z przewidywaniami wydajność spadnie w 2008 i 2009 r. W dłuższej perspektywie niezbędne są reformy dla zagwarantowania stabilnego, długoterminowego funkcjonowania systemu emerytalnego. Stopa zatrudnienia mieszkańców kraju utrzymuje się poniżej średniej europejskiej, szczególnie niska jest stopa zatrudnienia pracowników w starszym wieku. Luksemburg powinien również w dalszym ciągu zwiększać atrakcyjność otoczenia biznesu. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.

WĘGRY

1. Po tym, jak tempo wzrostu PKB spadło gwałtownie do 1,1 % w 2007 r. (głównie ze względu na program dostosowania fiskalnego, który rozpoczął się w połowie 2006 r.), w 2008 r. tempo wzrostu PKB spadło do 0,9 %, mimo znaczącej produkcji rolnej. W przyszłości oczekuje się zdecydowanego spowolnienia gospodarczego w związku z szybko pogarszającym się otoczeniem zewnętrznym. Kryzys finansowy wywiera szczególnie silny niekorzystny wpływ na węgierski rynek finansowy i walutowy, co prowadzi do przejściowego zamrożenia rynku obligacji rządowych, ostrego spadku na rynku papierów wartościowych oraz znacznego spadku wartości węgierskiej waluty. W 2008 r. inflacja przekroczyła 6 %, od połowy 2007 r. obserwuje się jednak tendencję spadkową, która powinna się utrzymać. Niezależnie od spowolnienia Komisja przewiduje, że w 2008 r. deficyt budżetowy został zmniejszony do poziomu 3,3 % PKB; władze planują dalsze korekty. Deficyt na rachunku obrotów bieżących osiągnął w 2008 r. wartość około 7 % PKB.
2. Zatrudnienie zmalało w 2008 r. o około 1 %, tendencja ta będzie utrzymywać się w 2009 r. Stopa bezrobocia, która w 2008 r. osiągnęła wartość około 7,7 %, będzie w dalszym ciągu rosła. W zależności od natężenia spowolnienia gospodarczego możliwe jest, że bezrobociu nie będzie ograniczone jedynie do grup osób o niskich kwalifikacjach oraz osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, ani do pewnych obszarów geograficznych.
3. W obliczu pożyczki Wspólnoty udzielonej Węgrom na bilans płatniczy w celu wsparcia reakcji Węgier na zawirowania na rynkach finansowych węgierskie władze podpisały dnia 19 listopada 2008 r. protokół ustaleń określający warunki polityki gospodarczej w związku z wydatkowaniem tej pożyczki, w szczególności w odniesieniu do konsolidacji budżetowej oraz reformy zarządzania finansami.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Węgry w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. W tej sytuacji Węgry powinny w pełni wprowadzić w życie protokół ustaleń dotyczący bilansu płatniczego. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Węgry w dalszym ciągu realizują krajowy program reform. Wynikiem realizowanej polityki fiskalnej będzie prawdopodobnie ponownie wyższy poziom konsolidacji w 2008 r. niż określono w założeniach. Niezbędne jest podjęcie dalszych wysiłków ukierunkowanych na reformy strukturalne oraz reformy rynku pracy. Kluczową rolę w wykonaniu krajowego programu reform odgrywają fundusze strukturalne, i jego realizacja przebiega w dużej mierze we właściwy sposób. Po zawirowaniach na rynku finansowym władze węgierskie podjęły wiele działań zmierzających do zwiększenia zaufania do rynku, obejmujących przyspieszoną redukcję deficytu, ulepszenia w zarządzaniu finansami, a także wzmocnienie uregulowań obowiązujących w sektorze finansowych oraz nadzoru w tym sektorze.
6. Wyzwaniem politycznym dla Węgier jest zmniejszenie negatywnego oddziaływania kryzysu finansowego przy jednoczesnym utrzymaniu stabilności finansowej i wzmocnieniu wiarygodności polityki gospodarczej. W tym celu należy zapobiegać dalszemu pogorszeniu konkurencyjności zewnętrznej i dopilnować, aby wzrost płac pozostawał w zgodzie z wydajnością pracy. W perspektywie średnioterminowej priorytetem jest podjęcie starań mających na celu poprawę stabilności makroekonomicznej i finansowej. W tym celu należy zwiększyć efektywność w sektorze publicznym oraz w sektorze opieki zdrowotnej, a także usprawnić funkcjonowanie rynku pracy, w szczególności dalej prowadzić reformę systemu ochrony socjalnej, by praca była opłacalna. Mimo że od połowy 2006 r. dokonano już pewnych postępów, możliwe są dalsze oszczędności dzięki zwiększeniu efektywności w sektorze publicznym. Ogólna stopa zatrudnienia na Węgrzech (57,3 %) osiągnęła w 2007 r. trzecią najniższą wartość wśród państw UE; szczególnie niski udział w rynku pracy mieli ludzie młodzi i starsi, a także inne grupy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. W dalszym ciągu należy pracować nad dostosowywaniem systemów edukacji i szkoleń do potrzeb rynku pracy w celu skutecznego ograniczenia problemu niedostosowania umiejętności do potrzeb. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Węgry Rada zaleca im kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Węgrom zaleca się:
  - wdrażanie niezbędnych środków w celu zagwarantowania trwałego ograniczenia deficytu budżetowego oraz zmniejszenia wskaźnika zadłużenia publicznego, przy większym nacisku na wydatki; realizując to zalecenie, Węgry powinny opierać się na znaczących postępach, jakie poczyniły w zakresie konsolidacji budżetowej,

- kontynuowanie reformy administracji publicznej, systemów opieki zdrowotnej, świadczeń emerytalnych i edukacji w celu zapewnienia długoterminowej stabilności budżetowej oraz podniesienia wydajności gospodarki. Należy zatem podjąć działania na rzecz dalszego podwyższania efektywnego wieku emerytalnego, intensywnie wdrażać przyjętą reformę systemu rent z tytułu niepełnosprawności oraz kontynuować restrukturyzację opieki zdrowotnej,
- dalsze wzmacnianie oraz lepsze ukierunkowanie aktywnej polityki rynku pracy w celu poprawienia sytuacji na rynku pracy, w szczególności w odniesieniu do osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz do regionów geograficznych w mniej korzystnym położeniu,
- kontynuację podnoszenia poziomu umiejętności, w tym poprzez zwiększanie udziału osób dorosłych w systemach uczenia się przez całe życie; dalsze usprawnianie metod dostosowywania systemów edukacyjnych i szkoleniowych do potrzeb rynku pracy oraz umożliwianie dostępu wszystkim zainteresowanym do kształcenia i szkoleń wysokiej jakości.

MALTA

1. Zgodnie z szacunkami Komisji PKB ma wzrosnąć w 2008 r. o 2,1 %, znacznie mniej niż w 2007 r. – 3,9 %. Przewiduje się, że wzrost PKB w 2009 r. osłabnie. Tempo wzrostu inflacji przyspieszyło, osiągając 5,7 % w październiku 2008 r., co spowodowane było wyższymi cenami żywności i ropy na rynkach międzynarodowych i prawdopodobnie wzmocnione również słabą konkurencyjnością na rynku wewnętrznym oraz dużym uzależnieniem od importu energii. Sytuacja budżetowa pogorszyła się w 2008 r.; deficyt budżetowy wzrósł do ponad 3,5 % PKB. Osłabiony popyt na rynkach światowych doprowadził do wzrostu deficytu obrotów bieżących.
2. Tempo wzrostu zatrudnienia spadło w 2008 r. i prawdopodobnie będzie w dalszym ciągu spadać w związku ze spowolnieniem gospodarczym. W 2007 r. nieznacznie wzrosło zatrudnienie kobiet, jednak wartość 36,9 % w dalszym ciągu jest najniższa w UE. W 2007 r. spadła natomiast stopa zatrudnienia pracowników w starszym wieku (do 28,3 %). Prawdopodobnie bezrobocie, które w 2008 r. wyniosło 6,5 %, wzrośnie; dotknie ono głównie pracowników o niskich kwalifikacjach zatrudnionych w sektorze wytwórczym i turystycznym, aczkolwiek zagrożone mogą być również inne sektory.
3. Niedawno Malta ogłosiła wprowadzenie działań w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze; działania te obejmują zaawansowane inwestycje w infrastrukturę i przemysł turystyczny oraz zmniejszenie opodatkowania gospodarstw domowych.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Maltę w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Malta w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Osiągnięto postęp w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących konkurencji oraz reformy rynku pracy. Podjęte w 2008 r. inicjatywy o pozytywnym znaczeniu obejmują istotne kroki w kierunku prywatyzacji stoczni, stworzenie zintegrowanego modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) oraz określenie celu w postaci zmniejszenia obciążenia administracyjnego. Niezbędne jest przyjęcie dodatkowych środków w celu poprawy trwałości systemu opieki zdrowotnej, otoczenia biznesu oraz dywersyfikacji źródeł energii. W 2008 r. spadło tempo postępu realizacji konsolidacji budżetowej.
6. Malta w dużym stopniu uzależniona jest od przywozu energii, zasobów naturalnych, surowców produkcyjnych oraz dóbr konsumpcyjnych. Podstawą rozwoju gospodarczego Malty są jej zasoby ludzkie; w tym obszarze wymagane są zasadnicze zmiany na lepsze, w szczególności dotyczące uczenia się przez całe życie w przypadku osób o niskich kwalifikacjach i dalsze zmniejszenie liczby osób zbyt wczesnie porzucających naukę. Niewielkie rozmiary gospodarki sprawiają, że szczególnie istotne stają się kwestie dotyczące konkurencji oraz że konieczne okazuje się wprowadzenie ulepszeń w otoczeniu biznesu. Efektywniejsze wykorzystywanie finansów publicznych wymaga dalszych reform systemu opieki zdrowotnej. Mimo że Malta różnicuje swoją bazę gospodarczą, w dalszym ciągu niezbędne jest osiągnięcie pewnego postępu w rozwiązaniu kwestii obecnego, dużego uzależnienia od turystyki oraz produkcji sprzętu elektronicznego. Dla sprostania wyzwaniu, jakim jest zagwarantowanie konkurencyjności, konieczna jest realizacja kolejnych reform strukturalnych, co przyczyni się do zwiększenia wydajności oraz wzrostu płac, który jest powiązany ze wzrostem wydajności. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny osiągniętych przez Maltę postępów Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Malcie zaleca się:
  - wzmocnienie konkurencji w celu zahamowania inflacji i utrzymania konkurencyjności, zwłaszcza poprzez ograniczenie pomocy państwa i skierowanie jej na realizację celów horyzontalnych, a także wzmocnienie organu ds. ochrony konkurencji,
  - zintensyfikowanie starań zmierzających do zintegrowania większej liczby osób – w szczególności kobiet i osób starszych – na rynku pracy, między innymi poprzez ulepszenie systemu opieki nad dziećmi; zwiększenie wysiłków zmierzających do rozwiązania problemu pracy nierejestrowanej oraz zachęcanie do wejścia na rynek pracy, między innymi przez zmianę systemu świadczeń społecznych, które mają sprawić, że będzie on sprzyjał podejmowaniu pracy.

NIDERLANDY

1. Realny wzrost PKB spadł z 3,5 % w 2007 r. do 1,9 % w 2008 r. Przewiduje się, że w 2009 r. tempo wzrostu spadnie w wyniku spowolnienia światowego, coraz niższych inwestycji oraz wyraźnego spadku konsumpcji prywatnej. Inflacja wzrosła w 2008 r. do 2,2 %, co spowodowane było wcześniejszym wzrostem cen żywności i energii. Nadwyżka budżetowa wzrosła w 2008 r. do 1,1 % PKB. Komisja przewiduje jednak, że nadwyżka zmieni się w deficyt budżetowy: 1,4 % PKB w 2009 i 2,7 % PKB w 2010 r. Mimo światowego spowolnienia oczekuje się, że w 2008 r. Niderlandy wykażą nadwyżkę na rachunku obrotów bieżących w wysokości ponad 8 % PKB, której wartość w 2009 r. prawdopodobnie zbliży się do 6,5 % PKB.
2. W 2008 r. zatrudnienie w dalszym ciągu rosło (w tempie zbliżonym do 2 %), jednak przewiduje się, że w 2009 r. wykaże wartość ujemną. W związku z powyższym bezrobocie spadło w 2008 r., lecz – zgodnie z przewidywaniami – wzrosło w 2009 r. Do tej pory pracodawcy nie byli skłonni do zwalniania pracowników, ponieważ obawiają się, że gdy gospodarka ponownie się ożywi, nie będą w stanie znaleźć wykwalifikowanej siły roboczej. Prawdopodobnie najpoważniej ucierpi sektor przemysłowy i finansowy.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Królestwo Niderlandów przyjęło środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do finansowania i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Królestwo Niderlandów ogłosiło niedawno podjęcie działań, które obejmują zmniejszenie opodatkowania MŚP, obniżenie składek na ubezpieczenie społeczne pracowników, zmniejszenie czasu pracy oraz dodatkowe działania, które mają poprawić dostęp małych i średnich przedsiębiorstw i dużych firm do finansowania.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Królestwo Niderlandów w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze, zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Królestwo Niderlandów w dalszym ciągu realizowało krajowy program reform. Podjęto działania w celu zwiększenia podaży siły roboczej, jednak należy zintensyfikować wysiłki zmierzające do zwiększenia łącznej liczby przepracowanych godzin. Mimo braku wzrostu wydatków na badania i rozwój poczyniono pewne postępy w zwiększaniu spójności z kombinacją polityki fiskalnej i pieniężnej, dzięki wprowadzeniu nowych struktur zarządzania oraz uruchomieniu spójnej strategii na rzecz badań i rozwoju oraz innowacji, a także racjonalizacji zestawu różnych elementów polityki w dziedzinie innowacji.
6. Zwiększenie łącznej liczby przepracowanych godzin, a także większe osiągnięcia w obszarze badań i rozwoju oraz innowacji pomogą w utrzymaniu wysokich wyników gospodarczych w przyszłości. Wyzwaniem będzie przełożenie długoterminowej strategii dotyczącej badań i rozwoju oraz innowacji na wiele spójnych i skutecznych działań politycznych, zmierzających do zachęcenia przede wszystkim prywatnego sektora do przeznaczania pewnej części środków na badania i rozwój. W kontekście starzejącego się społeczeństwa i wiążącego się z tym zmniejszenia podaży siły roboczej niezbędne będzie zapewnienie stabilności finansów publicznych. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Królestwo Niderlandów Rada zaleca mu kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Niderlandom zaleca się:
  - opracowanie kolejnych działań, obejmujących przyspieszenie przekształceń na rynku pracy w ramach zintegrowanego modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*), w celu zwiększenia integracji kobiet, pracowników w starszym wieku oraz osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, co w rezultacie przyczyni się do podniesienia łącznej liczby przepracowanych godzin.

AUSTRIA

1. Stopa wzrostu PKB spadła w 2008 r. z poziomu 3,1 % odnotowanego w 2007 r. do poziomu 1,7 %. Przewiduje się, że tempo wzrostu spadnie o ponad 1 % ze względu na ograniczony eksport oraz spadek inwestycji. W połowie 2008 r. inflacja zasadnicza osiągnęła niemal 4 %, jednak obecnie jej poziom szybko spada. Według Komisji Austria odnotowała w 2008 r. niewielki deficyt budżetowy na poziomie 0,6 % PKB, który raczej pogłębi się znacząco w 2009 r. Salda wymiany handlowej są poprawne, w 2008 r. przewiduje się nadwyżkę na rachunku obrotów bieżących wynoszącą ponad 3 % PKB, która zgodnie z przewidywaniami utrzyma się w granicach tego poziomu również w 2009 i 2010 r.
2. Stopa zatrudnienia wzrosła w 2008 r. o 1,6 %, jednak w 2009 r. przewiduje się jej spadek oraz wzrost bezrobocia po prawie trzech latach jego spadku. Na rynku pracy ucierpią szczególnie te grupy osób, które tradycyjnie mają ograniczone perspektywy zatrudnienia: przede wszystkim osoby starsze i osoby o niskich kwalifikacjach. W pierwszym rzędzie ograniczona została liczba miejsc pracy dla wykwalifikowanych pracowników zatrudnionych na czas określony w sektorze przemysłowym. Gałęzią gospodarki, którą trudności dotknęły w największym stopniu, jest sektor motoryzacyjny.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Austria przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Austria ogłosiła niedawno podjęcie działań obejmujących zmniejszenie opodatkowania oraz dodatkowe wsparcie finansowe dla gospodarstw domowych, ułatwienie MSP dostępu do finansowania, a także zaawansowane inwestycje w infrastrukturę, efektywność energetyczną oraz badania i rozwój.

4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Austrię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada ocenią zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Austria w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto wysiłki w celu zwiększenia stopy zatrudnienia osób starszych, poprawienia wyników kształcenia osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, rozwiązania problemu występującej na rynku pracy dyskryminacji ze względu na płeć, a także rozszerzenia szkoleń w zakresie przedsiębiorczości. Niezbędne jest podjęcie dodatkowych działań w celu wzmocnienia konsolidacji budżetowej w perspektywie średnioterminowej oraz w celu zwiększenia konkurencyjności.
6. Kluczowym średnioterminowym wyzwaniem jest dla Austrii przekształcenie gospodarki w gospodarkę opierającą się na wiedzy. Austria znacznie zwiększyła wydatki na badania i rozwój. Większą uwagę należy poświęcić nie tylko zwiększaniu wydatków na badania, lecz również kształceniu pracowników. Utrzymujący się umiarkowany wzrost płac wzmocnił światową pozycję konkurencyjną Austrii i przyczynił się do tworzenia miejsc pracy dla rosnącej siły roboczej. Wyzwaniem dla Austrii będzie zagwarantowanie lepszego wykorzystania zasobów siły roboczej, zwłaszcza pracowników w starszym wieku, a także praca na rzecz lepszej integracji, kształcenia oraz szkoleń zawodowych przeznaczonych dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Zagwarantowanie stabilności systemu opieki społecznej jest uzależnione od reform i utrzymującej się konsolidacji budżetowej, którą należy pogodzić ze zwiększeniem wydatków publicznych w sektorach o kluczowym znaczeniu dla średnioterminowego wzrostu. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny poczynionych postępów Rada zaleca Austrii kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Austrii zaleca się:
  - dalsze działania na rzecz zachęcania starszych pracowników do kontynuowania pracy, które należy podjąć w ramach kompleksowej strategii obejmującej udoskonalone formy szkolenia zawodowego, dostosowanie warunków pracy oraz zwiększenie wysiłków reformujących zasady przechodzenia na wcześniejszą emeryturę, ze specjalnym uwzględnieniem systemów rent inwalidzkich i poprawy wyników kształcenia osób młodych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

POLSKA

1. Według Komisji stopa wzrostu PKB w Polsce spadła do 5 % w 2008 r., po tym jak w 2007 r. osiągnęła poziom 6,7 %. Do tego energicznego wzrostu przyczyniły się przede wszystkim konsumpcja prywatna oraz rosnące inwestycje. Tempo wzrostu PKB w dalszym ciągu będzie zwalniać w 2009 r., co spowodowane jest niższym eksportem oraz osłabioną dynamiką inwestycji. W 2008 r. inflacja osiągnęła wartość szczytową około 4,25 %, lecz powinna zmniejszyć się w 2009 r. Przewiduje się nieznaczne pogłębienie deficytu budżetowego do 2,5 % PKB w 2008 r., Komisja jest zdania, że w 2009 r. będzie się on dalej pogarszał – o około jeden punkt procentowy. Deficyt na rachunku obrotów bieżących wyniósł w 2008 r. 5,6 % PKB i prawdopodobnie utrzyma się na tym poziomie w roku 2009.
2. Stopa zatrudnienia wzrosła w 2008 r. o 3 %, zaś bezrobocie w dalszym ciągu malało, osiągając poziom 7,4 %. Tempo wzrostu zatrudnienia znacznie spadnie na przestrzeni 2009 r., przewiduje się, że bezrobocie wzrośnie do 8,4 %. Bieżące tendencje na rynku pracy pokazują, że spowolnienie gospodarcze w największym stopniu dotknie sektory ukierunkowane na eksport, sektor wytwórczy, budowlany oraz sektor transportu. Większy nacisk zostanie położony na zwiększenie aktywności siły roboczej oraz zwiększenie gotowości siły roboczej do przemieszczania się między poszczególnymi sektorami i gałęziami przemysłu, co pomoże w odzyskaniu konkurencyjności kosztowej gospodarki po okresie szybkiego wzrostu zatrudnienia i wzrostu płac.
3. W odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Polska ogłosiła niedawno podjęcie działań, które obejmują wsparcie MŚP oraz gospodarstw domowych wykazujących niskie przychody, lecz koncentruje się nadal na zmniejszeniu wydatków i stabilności finansów publicznych.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Polskę w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Polska w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto wiele działań zmierzających do zwiększenia konkurencyjności w sektorach sieciowych, wzmocnienia aktywnej polityki rynku pracy, ulepszenia środowiska prawnego dla przedsiębiorstw oraz lepszego powiązania kształcenia i szkoleń z potrzebami rynku pracy. Niezbędne jest podjęcie dalszych wysiłków w celu ulepszenia kontroli nad wydatkami, poprawy osiągnięć w sektorze badań i rozwoju, przeprowadzenia przeglądu systemu świadczeń społecznych oraz zwiększenia udziału społeczeństwa w systemie uczenia się przez całe życie.
6. Wiele powiązanych ze sobą problemów strukturalnych, niski poziom wydajności siły roboczej oraz niedostateczne wykorzystanie pracowników ograniczają osiągnięcia gospodarcze Polski. Połączenie wysiłków zmierzających do ukończenia reformy systemów zabezpieczenia społecznego ze zwiększeniem liczby pracowników w starszym wieku mogłoby jednocześnie wzmocnić podaż siły roboczej i poprawić długoterminową stabilność finansów publicznych. Dalsza poprawa otoczenia biznesu, rozwój infrastruktury oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego wpłynęłyby korzystnie na wzrost gospodarczy i stopę zatrudnienia. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.

7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny osiągniętych przez Polskę postępów Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Polsce zaleca się:

- utrzymanie dyscypliny budżetowej w perspektywie średnioterminowej oraz wprowadzenie kolejnych mechanizmów umożliwiających zwiększenie kontroli nad wydatkami, przede wszystkim poprzez zreformowanie systemu ubezpieczeń społecznych rolników,
- kontynuowanie reform publicznego sektora badań w celu wzmocnienia badań i rozwoju oraz innowacji, a także zachęcenia sektora prywatnego do działań w obszarze badań i innowacji,
- przyspieszenie inwestycji w infrastrukturę energetyczną i transportową poprzez dobre wykorzystanie funduszy strukturalnych,
- opracowanie zintegrowanego modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) poprzez wdrażanie strategii na rzecz aktywności w starszym wieku, dalsze działania w celu poprawy aktywnej polityki rynku pracy, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji, dokonanie przeglądu systemu świadczeń społecznych w celu zwiększenia zachęt do podejmowania pracy oraz uruchomienia strategii uczenia się przez całe życie.

PORTUGALIA

1. Według Komisji stopa wzrostu PKB w Portugalii spadła w 2008 r. do 0,2 %, po tym jak w 2007 r. osiągnęła poziom prawie 2 %. Spadek ten był spowodowany ograniczeniem inwestycji oraz słabszymi wynikami eksportu, co nałożyło się na zmniejszenie popytu zewnętrznego. Przewiduje się, że popyt krajowy w 2009 r. w dalszym ciągu będzie spadać, co z kolei przyczyni się do dalszego spowolnienia tempa wzrostu. Inflacja wzrosła, osiągając w 2008 r. wartość 2,7 %, utrzymała się jednak poniżej średniej obszaru euro i wykazuje tendencję spadkową; spowodowane jest to spadkiem cen na rynkach światowych oraz malejącym popytem. Deficyt budżetowy Portugalii wyniósł w 2008 r. nieco ponad 2 % PKB, co jest kontynuacją tendencji malejącej. Deficyt na rachunku obrotów bieżących pogłębił się w 2008 r., osiągając 11,8 % PKB; przyczyną jest wolniejszy przyrost eksportu oraz wysokie ceny surowców. Deficyt na rachunku obrotów bieżących prawdopodobnie ulegnie poprawie w 2009 r.
2. W 2007 r. zatrudnienie w Portugalii lekko wzrosło, stopa zatrudnienia ustabilizowała się na poziomie około 68 %. W 2007 r. bezrobocie osiągnęło wartość szczytową na poziomie 8,1 %, jednak w 2008 r. łagodnie spadło. Obserwuje się pierwsze skutki słabego popytu zewnętrznego, który oddziałuje na zatrudnienie w dużym sektorze ukierunkowanym na eksport. Gospodarka będzie podlegać kolejnym przemianom, wraz z nimi bezrobocie strukturalne będzie rosło, dotykając w szczególności osoby o niskich kwalifikacjach oraz grupy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Portugalia przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno spowodować również lepszy dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze i w ramach planu naprawy Portugalii zatwierdziła niedawno nowy program budżetowy do sfinansowania ogólnej inicjatywy (inicjatywa na rzecz inwestycji i zatrudnienia), której celem jest zwiększenie celowych inwestycji publicznych oraz wsparcie inwestycji prywatnych i zatrudnienia. Działania te uzupełniają poprzednie decyzje dotyczące zmniejszenia opodatkowania przedsiębiorstw oraz wsparcia finansowego gospodarstw domowych wykazujących niższe dochody.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Portugalię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Portugalia w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto istotne kroki w celu znaczącego ograniczenia deficytu budżetowego, zreformowania administracji publicznej oraz poprawy stabilności finansów publicznych. Podjęto działania zmierzające do osiągnięcia celów określonych w ramach publicznego sektora badań i rozwoju, podjęto kroki w kierunku zwiększenia inwestycji prywatnych oraz zmierzające do zajęcia się problemem niedostatecznych osiągnięć w zakresie innowacji. Wzrosła wydajność systemu edukacji, osiągnięto porozumienie z partnerami społecznymi dotyczące zmian w kodeksie pracy, które zostało już przyjęte przez parlament. Konieczne jest podjęcie większych wysiłków w celu dalszego przekierowywania wydatków publicznych na cele, które w większym zakresie będą przyczyniać się do wzrostu potencjału, monitorowania wyników oraz zwiększania skutecznej konkurencji na rynkach energetycznych.
6. W wyniku znacznego obniżenia deficytu budżetowego i istotnych postępów osiągniętych w zakresie konsolidacji budżetowej oraz reformy administracji publicznej finanse publiczne są w lepszej kondycji. Poprawiło się otoczenie biznesu, podobnie system edukacji i szkoleń. Niemniej jednak Portugalia ciągle jeszcze musi sprostać poważnym wyzwaniom, aby zapewnić intensywniejszy wzrost wydajności oraz bardziej zrównoważoną pozycję zewnętrzną. W tej sytuacji Portugalia odniosłaby korzyści z dalszego wdrażania i monitorowania bardziej zintegrowanej polityki, opartej na synergii między różnymi politykami, w ramach której podjęte zostaną zagadnienia jakości wydatków publicznych, poprawione zostanie funkcjonowanie rynku, podniesiona wydajność systemów edukacji i szkoleń, a także w ramach której rozwiązane zostaną kwestie konkurencji. Kolejnym istotnym aspektem niezbędnym dla przywrócenia konkurencyjności jest dopilnowanie, aby rozwój płac został ściślej powiązany z rozwojem wydajności pracy. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską. Istotnymi krokami naprzód są podjęte w ostatnich latach działania dotyczące odnawialnych źródeł energii i działania planowane w ramach inicjatywy na rzecz inwestycji i zatrudnienia.

7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Portugalię Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Portugalii zaleca się:

- zwiększenie – w kontekście konsolidacji budżetowej w perspektywie średnioterminowej oraz w ramach reformy administracji publicznej – wysiłków zmierzających do przekierowania wydatków publicznych na rzecz sektorów, które mogą przyczynić się do podniesienia krajowego potencjału wzrostu oraz zwiększenia konkurencyjności zewnętrznej, przy utrzymaniu ścisłej kontroli ogółu wydatków,
- kontynuowanie wysiłków zmierzających do trwałego podniesienia ogólnej wydajności systemu edukacji oraz kontynuowanie wysiłków na rzecz opracowania systemu szkoleń zawodowych odpowiadających potrzebom rynku pracy, poprzez pełną realizację założeń krajowych ustaleń ramowych dotyczących kwalifikacji – przy zaangażowaniu odpowiednich zainteresowanych podmiotów,
- wdrażanie przepisów służących modernizacji systemu ochrony zatrudnienia, w szczególności zatwierdzonego kodeksu pracy, w celu ograniczenia dużej segmentacji rynku pracy, w ramach podejścia opartego na modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*).

RUMUNIA

1. Tempo wzrostu PKB w Rumunii przyspieszyło w 2008 r. do szacunkowej wartości 7,8 %, co spowodowane było przede wszystkim rekordowym wzrostem konsumpcji prywatnej i inwestycji. Prawdopodobnie tempo to ulegnie jednak spowolnieniu w 2009 r., w wyniku znacznie bardziej restrykcyjnych warunków udzielania kredytów, spadku zaufania konsumentów i inwestorów, a także osłabionego popytu zewnętrznego. Podczas gdy w 2008 r. inflacja wzrosła do niemal 8 %, przewiduje się, że w 2009 r. spadnie. Deficyt budżetowy osiągnął w 2008 r. szacunkową wartość 5,2 % PKB; jeżeli realizowana polityka nie ulegnie zmianie, może on znacznie wzrosnąć w 2009 r. Mimo pewnego złagodzenia sytuacji, które było następstwem osłabionego popytu krajowego, Komisja przewiduje, że deficyt na rachunku obrotów bieżących pozostanie wysoki – na poziomie prawie 13 % PKB w 2008 r., oraz że utrzyma się na poziomie dwucyfrowym w 2009 r.
2. Zgodnie z oczekiwaniami w 2009 r. stopa zatrudnienia utrzyma się poniżej 60 %, zaś bezrobocie prawdopodobnie lekko wzrośnie. Bezrobocie wśród osób młodych, przekraczające 20 %, jest jednym z najwyższych w UE. Przewiduje się, że światowy spowolnienie spowoduje wyższe bezrobocie, w szczególności w niektórych sektorach gospodarki, włącznie z tymi, w których wystąpił niedobór siły roboczej (sektor motoryzacyjny, włókienniczy, przemysł petrochemiczny oraz budownictwo). Bezrobocie dotknie przede wszystkim pracowników o niskich kwalifikacjach oraz ludzi młodych.
3. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Rumunię, by zapewnić konsolidację budżetową i w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada ocenią zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. W tej sytuacji Rumunia powinna zintensyfikować działania, dążąc do konsolidacji budżetowej i pilnie zająć się zaburzeniami równowagi makroekonomicznej. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 6 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
4. Rumunia w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform, chociaż postępy są skromne. Rumunia w dalszym ciągu prowadzi luźną politykę fiskalną, co przyczyniło się do zaburzeń równowagi makroekonomicznej i fiskalnej. Wprowadziła pewne działania w celu poprawy jakości edukacji, ale potrzebne są kolejne. Rumunia kontynuowała również realizację strategii w obszarze badań i rozwoju. Poprawa wydajności i skuteczności administracji publicznej wymaga dalszych starań. Wiele zostało również do zrobienia w zakresie ograniczania biurokracji oraz zwiększania inwestycji w podnoszenie kwalifikacji.
5. W bieżącej sytuacji gospodarczej najważniejszym priorytetem dla Rumunii powinno być rozwiązanie problemu zaburzeń równowagi makroekonomicznej i fiskalnej, które stwarzają zagrożenie dla utrzymania średnio- i długoterminowych tendencji wzrostu. Jednocześnie Rumunia, której przewaga kosztowa stopniowo maleje, powinna przyspieszyć reformy strukturalne w celu transformacji z gospodarki opierającej się na korzyściach związanych z niższymi kosztami produkcji w gospodarkę, która w większym stopniu opiera się na wydajności, innowacji oraz wiedzy, co pomoże w uruchomieniu nowych źródeł wzrostu. Skuteczna realizacja wymaganych reform zależy w znacznym stopniu od zdolności Rumunii do szybkiej poprawy wydajności i skuteczności administracji publicznej. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
6. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Rumunię Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Rumunii zaleca się:
  - wzmocnienie efektywności, skuteczności oraz niezależności administracji publicznej, zarówno na płaszczyźnie centralnej jak i lokalnej, poprzez tworzenie skutecznych mechanizmów kontroli uregulowań oraz możliwości ich egzekwowania,
  - zdecydowane zacieśnienie polityki fiskalnej i pilne wdrożenie wiążących średnioterminowych ram fiskalnych w celu zachowania konkurencyjności zewnętrznej, a także ograniczenia deficytu na rachunku obrotów bieżących oraz inflacji, zrewidowanie struktury wydatków publicznych w celu zwiększenia udziału wydatków sprzyjających wzrostowi, między innymi poprzez ograniczenie i przekierowanie pomocy państwa na cele horyzontalne i utrzymanie wzrostu płac na poziomie odpowiadającym wzrostowi wydajności,

- w ramach spójnej polityki na rzecz lepszych uregulowań prawnych – pilne wdrożenie działań w celu zasadniczego ograniczenia procedur administracyjnych i opóźnień w uzyskiwaniu zezwoleń, co przyczyni się do poprawienia otoczenia biznesu i pomoże walczyć z korupcją,
- poprawienie jakości i przydatności działań edukacyjnych i szkoleniowych na rynku pracy, włącznie ze strategią uczenia się przez całe życie, ograniczenie liczby osób zbyt wcześnie porzucających naukę, ułatwienie wejścia osób młodych na rynek pracy, włącznie z realizacją szkoleń w miejscu pracy.

SŁOWENIA

1. Według Komisji stopa wzrostu PKB w Słowenii spadła do 4 % w 2008 r. z 6,8 % w 2007 r. i – zgodnie z przewidywaniami – w 2009 r. jeszcze się obniży. W 2007 r. inflacja znacznie wzrosła w wyniku podwyżek cen energii i żywności oraz silnych nacisków po stronie popytu, osiągając wartość szczytową 6,5 %, która zmalała pod koniec 2008 r. do 1,8 %. Przewiduje się, że deficyt na rachunku obrotów bieżących osiągnął w 2008 r. wartość 6 % PKB. Zdaniem Komisji w 2009 r. poprawi się tylko nieznacznie. Prognozy przewidują, że finanse publiczne – które w 2007 r. zanotowały nadwyżkę – wykazały deficyt w 2008 r.
2. W drugiej połowie 2008 r. wzrost zatrudnienia zaczął tracić tempo – podobnie jak aktywność gospodarki, po znacznym wzroście; oczekuje się, że w 2009 r. będzie on w dalszym ciągu słabnąc. Zakłada się, że stopa bezrobocia spadła w 2008 r. do 4,5 %, jednak wzrosła w 2009 r. Bieżące wskaźniki sugerują, że wzrost bezrobocia w sektorze usług ukierunkowanych na eksport oraz usług wiążących się z dużym nakładem siły roboczej w największym stopniu dotknie pracowników zatrudnionych w oparciu o umowę na czas określony (głównie osoby młode oraz obcokrajowców), a także osoby o niskich kwalifikacjach.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Słowenia przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze rząd przyjął w grudniu 2008 r. środki stymulujące budżet.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Słowenię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada ocenia zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Słowenia w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto istotne działania zmierzające do zacieśnienia powiązań między systemem edukacji a rynkiem pracy. Niezbędne są dalsze wysiłki w celu poprawy długoterminowej stabilności budżetowej, dalszego rozwijania modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*), poprawy osiągnięć w zakresie badań i rozwoju, konkurencji oraz dalszego wdrażania działań na rzecz podnoszenia efektywności energetycznej. Nastąpił również pewien postęp w zakresie uwalniania potencjału przedsiębiorczości.
6. Przed Słowenią stoją wyzwania związane z reformą emerytur oraz strategią na rzecz aktywności w starszym wieku; jest to niezbędne w celu niwelowania wpływu, jaki starzejące się społeczeństwo wywiera na budżet. Likwidowanie ograniczeń strukturalnych na rynku pracy oraz na rynku produktów powinno ułatwić ochronę kraju przed wstrząsami wewnętrznymi i wzmocnić zdolność Słowenii do dostosowania się do strefy euro. Dla zapewnienia trwałego wzrostu oraz konkurencyjności niezbędne jest ograniczenie wzrostu płac, który wykracza poza wydajność pracy. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Słowenię Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Słowenii zaleca się:
  - zreformowanie systemu emerytalnego oraz promowanie aktywności w starszym wieku, aby podnieść wskaźnik zatrudnienia pracowników w starszym wieku oraz zwiększyć długoterminową stabilność finansów publicznych,
  - przeciwdziałanie segmentacji rynku – w ramach zintegrowanego modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) – poprzez analizę kwestii ochrony zatrudnienia w przypadku umów o pracę na czas nieokreślony oraz warunków tak zwanej pracy studenckiej.

SŁOWACJA

1. Według Komisji tempo wzrostu PKB na Słowacji spadło z 10,4 % w 2007 do 7,1 % w 2008 r., co było spowodowane przede wszystkim osłabieniem popytu zewnętrznego. Na wzrost wpłynął rosnący popyt wewnętrzny, obejmujący dużą konsumpcję publiczną i prywatną, a także energiczne inwestycje w sektorze budownictwa. W 2009 r. gospodarka Słowacji będzie rozwijać się wolniej. Inflacja wzrosła, osiągając w 2008 r. 4 %, jednak w 2009 r. tempo wzrostu spadnie. Komisja przewiduje, że deficyt budżetowy pogłębił się w 2008 r. do 2,2 % PKB. Szacuje się, że deficyt na rachunku obrotów bieżących wyniósł w 2008 r. 6 % PKB i że utrzyma się na tym poziomie w 2009 r.

2. Zatrudnienie w 2008 r. wzrosło o 2,3 %, jednak przyjmuje się, że wzrost zatrudnienia osłabnie w 2009 r. Bezrobocie w 2009 r. prawdopodobnie utrzyma się na wysokim poziomie, przekraczającym 10 %. Spowolnienie w największym stopniu dotknie przedsiębiorstwa nastawione na eksport, w szczególności w sektorze motoryzacyjnym, a także pracowników zatrudnionych w oparciu o niestandardowe umowy.
3. W odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Słowacja podjęła niedawno wiele działań obejmujących wsparcie MŚP.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Słowację w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada ocenią zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Słowacja w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Podjęto pewne działania w celu poprawy otoczenia biznesu oraz w celu zreformowania systemu edukacji i szkoleń. Niezbędne jest podjęcie dalszych działań zmierzających do pobudzenia przedsiębiorczości oraz poprawy konkurencyjności w dostawach energii, w celu opracowania strategii na rzecz aktywności w starszym wieku oraz pokonania problemu bezrobocia wśród osób młodych.
6. Głównym wyzwaniem średnioterminowym dla Słowacji jest kontynuowanie działań na rzecz redukcji bezrobocia, zwłaszcza bezrobocia długotrwałego, podwyższenia jakości edukacji i szkoleń, tworzenia zachęt do zatrudniania określonych grup pracowników, a ponadto stopniowego ograniczania regionalnych różnic w dochodach i stopie zatrudnienia. W sektorze badań i rozwoju oraz innowacji znaczenie będzie miało zwiększenie jakości osiągnięć, a także zwiększenie jakości zaangażowania sektora prywatnego. Biorąc pod uwagę niedawne wejście Słowacji do strefy euro, kraj ten powinien również w większym stopniu skupić się na dyscyplinie budżetowej, aby zapewnić stabilność makroekonomiczną oraz zwiększyć zdolność gospodarki do dostosowywania się do warunków. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Słowację Rada zaleca jej kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Słowacji zaleca się:
  - w perspektywie średnioterminowej – zapewnienie wdrożenia dalszych działań z zakresu konsolidacji budżetowej w celu utrzymania stabilności makroekonomicznej przy jednoczesnym kontynuowaniu redystrybucji wydatków na edukację, badania i rozwój oraz innowacje, tworzenie dalszych zachęt dla sektora prywatnego w obszarze badań i rozwoju oraz innowacji, wdrażanie spójnej strategii w obszarze badań i rozwoju oraz innowacji, przy szczególnym nacisku na reformę instytucjonalną oraz znaczącej poprawie współpracy między przedsiębiorstwami a placówkami badawczymi,
  - wdrożenie całościowej strategii w zakresie lepszych uregulowań prawnych, przeprowadzanie ocen skutków oraz nieustanne upraszczanie istniejącego prawa, przy jednoczesnym działaniu na rzecz ograniczania obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw – w szczególności małych i średnich,
  - dążenie do osiągnięcia postępów we wdrażaniu strategii uczenia się przez całe życie oraz kontynuowanie reform systemu edukacji i szkoleń, aby zapobiegać przypadkom niedostosowania umiejętności do potrzeb, opracowywanie strategii aktywności w starszym wieku oraz ułatwianie dostępu do rynku pracy osób długotrwanie bezrobotnych oraz znajdujących się w niekorzystnej sytuacji; działania te należy realizować w ramach zintegrowanego modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*).

FINLANDIA

1. Tempo wzrostu PKB w Finlandii zmniejszyło się w 2008 r. do poziomu 1,5 %, co spowodowane było słabszym popytem zewnętrznym oraz mniejszymi inwestycjami. Przewiduje się, że poziom aktywności gospodarczej w 2009 r. będzie w dalszym ciągu mała. Inflacja znacznie wzrosła, osiągając w 2008 r. poziom 3,9 %; jest to odzwierciedleniem światowego wzrostu cen żywności oraz paliwa, a także stosunkowo dużego wzrostu płac. Spadające ceny surowców na rynkach światowych powinny jednak doprowadzić do wyraźnego spadku w 2009 r. Zgodnie z przewidywaniami nadwyżka budżetowa Finlandii osiągnęła w 2008 r. 4,5 % PKB. Przewiduje się, że nadwyżka na rachunku obrotów bieżących, wynosząca 4,2 % PKB, zmaleje.
2. Stopa zatrudnienia rosła w 2008 r., mimo że tempo wzrostu było niższe niż w 2007 r. Przewiduje się, że w 2009 r. tendencja wzrostowa ulegnie odwróceniu. Zgodnie z przewidywaniami warunki na rynku pracy, które są ostatnio trudne, stłumią bezpośredni wpływ spowolnienia na bezrobocie; przewiduje się wzrost bezrobocia w gałęziach przemysłu produkujących na eksport oraz wśród pracowników starszych i ludzi młodych.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Finlandia przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Finlandia ogłosiła niedawno podjęcie działań obejmujących wsparcie finansowe dla MŚP oraz promowanie budownictwa.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Finlandię w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu stabilności z paktem stabilności i wzrostu.

5. Finlandia w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. Poczyniono pewne starania w ramach zapoczątkowanych wcześniej planów reform, w szczególności w odniesieniu do wdrożenia zmienionej ustawy o konkurencji oraz dyrektywy w sprawie usług. Ciągłe jeszcze należy doskonalić egzekwowanie przepisów o ochronie konkurencji. Realizuje się wiele reform zmierzających do rozwiązania kwestii niedoborów na rynku pracy, jednak niezbędne jest bardziej energiczne wdrożenie środków zmierzających do rozwiązania utrzymujących się problemów niedostosowania umiejętności do potrzeb. Ponadto dokonywane są zmiany w systemie świadczeń socjalnych, a także uruchomiono nową strategię na rzecz energii oraz zmian klimatycznych w celu zagwarantowania stabilniejszego rozwoju gospodarczego.
6. Zorientowana na eksport gospodarka Finlandii była bardzo silna na przestrzeni ostatnich kilku lat. Niedobory siły roboczej, które zwiększą się w perspektywie średnioterminowej ze względu na szybko starzejące się społeczeństwo, powstrzymują jednak wzrost gospodarczy oraz konkurencyjność. Biorąc pod uwagę poziom zatrudnienia, który już teraz jest wysoki, głównym wyzwaniem będzie dalsze działanie na rzecz zwiększenia udziału w rynku oraz ograniczenia bezrobocia strukturalnego, u podłoża którego leży niedostosowanie regionalne, niedostosowanie pod względem sektorów oraz umiejętności. Do zapewnienia długoterminowego, stabilnego wzrostu mogłoby przyczynić się przyjęcie oraz wprowadzenie w życie nowej strategii dotyczącej innowacji. Ze względu na to, że gospodarka fińska wykazuje bardzo duże zapotrzebowanie na energię, jej potencjał wzrostu oraz potencjał wydajności skorzystałby na wprowadzeniu ulepszeń w zakresie efektywności energetycznej. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.

SZWECJA

1. Na skutek słabego popytu zewnętrznego, spadku zaufania konsumentów i przedsiębiorców, spadku kursów na giełdach papierów wartościowych i spowolnienia na rynku mieszkaniowym stopa wzrostu PKB w Szwecji spadła z 2,5 % w 2007 r. do około 0,5 % w 2008 r. W 2009 r. przewiduje się dalszy spadek. W 2008 r. stopa wzrostu inflacji wyniosła 3,3 %, jednak w 2009 r. powinna zwolnić tempo. Szwecja zamknęła 2008 r. nadwyżką budżetową w wysokości 2,3 % PKB. W 2008 r. w dalszym ciągu odnotowywała znaczące nadwyżki na rachunku obrotów bieżących (6,2 % PKB).
2. W miarę spowolnienia gospodarczego spada tempo wzrostu stopy zatrudnienia. Wygląda na to, że stopa bezrobocia wyraźnie wzrośnie w porównaniu z aktualnym poziomem około 6 %. Do sektorów najbardziej zagrożonych kryzysem należy zaliczyć przemysł wytwórczy i budowlany, a także usługi prywatne i handel detaliczny.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Szwecja przyjęła środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Szwecja ogłosiła niedawno podjęcie działań obejmujących wsparcie dla przemysłu motoryzacyjnego i budowlanego oraz odroczenie opodatkowania przedsiębiorstw i dopłat do usług dla gospodarstw domowych.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Szwecję w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu.
5. Szwecja w dalszym ciągu realizowała krajowy program reform. W odpowiedzi na potrzebę skupienia się na kwestii konkurencji rząd zlecił szczegółową analizę przyczyn jej braku. Aby zwiększyć podaż siły roboczej, ogłoszono podjęcie działań zmierzających do dalszej obniżki opodatkowania i obciążeń pracodawców, a także zwiększenia wydajności pracy i szans na znalezienie zatrudnienia.
6. Mimo że gospodarka szwedzka jest stabilna i reformy gospodarcze są kontynuowane, możliwe są dalsze postępy w zwiększaniu konkurencji i podwyższaniu stopy zatrudnienia w poszczególnych grupach społecznych. Większa konkurencja mogłaby spowodować podwyższenie wydajności pracy, przyspieszenie wzrostu gospodarczego i zmniejszenie luki cenowej między Szwecją a resztą UE. Wyższy udział w rynku pracy osób długotrwale bezrobotnych, osób wracających ze zwolnień zdrowotnych, młodych ludzi i osób wywodzących się ze środowisk imigracyjnych mogłoby również przyspieszyć wzrost gospodarczy i poprawić stabilność finansów publicznych. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

1. Gospodarka brytyjska uległa zdecydowanemu spowolnieniu, stopa wzrostu gospodarczego zmalała z 3 % PKB w 2007 r. do 0,7 % w 2008 r., w 2009 r. przewiduje się jej dalszy spadek. Spowolnienie gospodarcze odzwierciedla wpływ aktualnego kryzysu finansowego i gwałtowne spowolnienie na rynku mieszkaniowym, co doprowadziło do wyraźnego zmniejszenia popytu wewnętrznego i spadku konsumpcji prywatnej oraz inwestycji. Inflacja osiągnęła w 2008 r. wartość szczytową na poziomie niemal 4 %, lecz w 2009 r. przewiduje się jej spadek do bardzo niskiego poziomu. Gwałtownie pogarsza się stan finansów publicznych pod wpływem spowolnienia gospodarczego i rozluźnienia polityki budżetowej. Przewiduje się wzrost deficytu budżetowego do 5,7 % PKB w roku obrachunkowym 2008/2009 oraz jego dalsze pogłębienie w kolejnym roku obrachunkowym. Od połowy 2007 r. obserwuje się znaczną deprecjację kursów wymiany. Zgodnie z przewidywaniami Komisji deficyt na rachunku obrotów bieżących, który w 2008 r. wyniósł około 2,3 % PKB, ulegnie znaczącemu pogorszeniu w 2009 r.

2. Zgodnie z wyliczeniami Komisji stopa zatrudnienia nieznacznie wzrosła w 2008 r., lecz przewiduje się jej spadek w roku 2009 w związku ze spowolnieniem gospodarczym. W 2008 r. stopa bezrobocia wzrosła do około 6 %, a na 2009 r. przewiduje się jej dalszy wzrost. Do sektorów początkowo najbardziej dotkniętych zwolnieniami należą sektor usług finansowych i branża budowlana, lecz skutki dla zatrudnienia są większe, gdyż popyt na pracowników słabnie w wielu sektorach. Bezrobocie dotknęło na razie szczególnie mężczyzn i pewne regiony, dosyć równo rozłożyło się natomiast w grupach wiekowych.
3. W odpowiedzi na kryzys finansowy oraz w ramach realizacji skoordynowanej reakcji UE Zjednoczone Królestwo przyjęło środki wsparcia w sektorze finansowym w celu ustabilizowania sytuacji w sektorze bankowym; powinno to spowodować również lepszy dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Ponadto w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze Zjednoczone Królestwo ogłosiło niedawno podjęcie działań obejmujących: czasowe obniżenie stawki podatku VAT, przyspieszenie publicznych inwestycji wartych 3 mld GBP, zwiększenie ulg podatkowych w przypadku podatków dochodowych od osób fizycznych, przyspieszenie planowanych podwyżek zasiłków na dzieci i bezwrotnego wsparcia finansowego przewidzianego dla rodziców (*Child Tax Credit*), wsparcie emerytów, finansowe wsparcie dla MŚP, wsparcie pożyczek dla sektora motoryzacyjnego, a także zwiększenie możliwości szkoleń i inne wsparcie bezrobotnych oraz zwiększenie inwestycji.
4. Komisja dokona oceny działań podjętych przez Zjednoczone Królestwo w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy przyjętym przez Radę Europejską. Jeżeli chodzi o finanse publiczne, Komisja i Rada oceniły zgodność zaktualizowanego programu konwergencji z paktem stabilności i wzrostu. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskiemisyjnej CO₂ i do zapewnienia długoterminowego potencjału wzrostu.
5. Zjednoczone Królestwo w dalszym ciągu realizowało krajowy program reform. Podjęto wiele działań zmierzających do podwyższenia umiejętności i dalszej poprawy perspektywy zatrudnienia osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Zapowiedziano środki krótkoterminowe mające na celu udzielenie pomocy osobom fizycznym i pracodawcom w rozwijaniu umiejętności w czasie spowolnienia gospodarczego. Ponadto odnotowano znaczne postępy we wprowadzaniu w życie polityki badań i rozwoju. Mimo że podjęto wiele działań zmierzających do podniesienia podaży mieszkań w perspektywie średnioterminowej, trudno jest ocenić, czy będą one skuteczne w bieżących warunkach rynkowych.
6. Biorąc pod uwagę poważne zadłużenie brytyjskich gospodarstw domowych, znaczenie sektora finansowego dla gospodarki i szeroką korektę rynku mieszkaniowego, Zjednoczone Królestwo jest szczególnie narażone na gwałtowne pogorszenie się sytuacji gospodarczej. Z powodu kryzysu finansowego prawdopodobnie ucierpiał potencjał wzrostu. Reformy strukturalne umożliwiły niedawne podwyższenie wydajności pracy, kwestia ta wciąż jeszcze stanowi jednak wyzwanie dla Zjednoczonego Królestwa. Trwające reformy, obejmujące wprowadzenie w życie polityki dotyczącej podwyższania umiejętności, badań i rozwoju, połączone z dążeniem do stabilnej poprawy sytuacji budżetowej Zjednoczonego Królestwa w perspektywie średnioterminowej, odegrają główną rolę w powiększeniu potencjału wzrostu i wzmacnianiu odporności gospodarki brytyjskiej na przyszłe wstrząsy. Intensywnych starań wymagać będzie wdrożenie pakietu klimatyczno-energetycznego uzgodnionego przez Radę Europejską.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez Zjednoczone Królestwo Rada zaleca mu kontynuację wdrażania reform strukturalnych. W szczególności Zjednoczonemu Królestwu zaleca się:
  - zapewnienie stabilnej sytuacji budżetowej w perspektywie średnioterminowej, między innymi przez konsolidację budżetową mającą na celu podwyższenie jakości finansów publicznych,
  - dalszą realizację planów mających na celu znaczne podniesienie poziomu umiejętności oraz stworzenie zintegrowanego podejścia do zatrudnienia i umiejętności w celu zwiększenia wydajności pracy oraz poprawienia możliwości osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE STERFY EURO

1. Państwa strefy euro dotkliwie odczuły światowy kryzys finansowy, rozpoczęła się recesja. Trudna sytuacja na rynkach finansowych może potrwać dłużej niż prognozowano. Nastąpił wyraźny spadek zaufania gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a rozszerzający się kryzys wywiera negatywny wpływ na eksport krajów strefy euro. W drugiej połowie 2008 r. inflacja gwałtownie spadła i zgodnie z przewidywaniami będzie w dalszym ciągu spadać do około 1 % w 2009 r. W ciągu ostatnich kilku lat poczyniono postępy w konsolidacji finansów publicznych. Niemniej jednak deficyty budżetowe i poziom zadłużenia wzrosną na skutek spowolnienia gospodarczego i ze względu na oddziaływanie środków stymulujących w ramach europejskiego planu naprawy gospodarczej oraz na skutek wpływu środków wsparcia sektora finansowego na finanse publiczne.
2. Rynek pracy do niedawna stosunkowo dobrze opierał się spowolnieniu gospodarczemu, w tym na skutek reform przeprowadzonych w przeszłości, jednak w najbliższej przyszłości odnotowany zostanie negatywny wpływ spowolnienia gospodarczego w postaci przewidywanego znacznego wzrostu bezrobocia. Chociaż niektóre państwa członkowskie odczuły kryzys finansowy bardziej niż inne, żaden kraj strefy euro nie wyjdzie z niego bez szwanku.

3. W odpowiedzi na kryzys gospodarczy oraz w ramach realizacji wspólnego i skoordynowanego podejścia UE wiele państw członkowskich strefy euro przyjęło środki wsparcia sektora finansowego w celu ustabilizowania sytuacji w swoich sektorach bankowych, co powinno poprawić również dostęp do środków finansowych i w ten sposób wesprzeć gospodarkę w szerokim znaczeniu, zwiększając stabilność makroekonomiczną. Zdecydowana realizacja krajowych programów powinna pomóc zapewnić stabilność finansową, przywrócić normalne funkcjonowanie rynków kredytowych i zapewnić dostępność kredytów dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, przy utrzymaniu konkurencyjnych warunków na rynku wewnętrznym. Ponadto – biorąc pod uwagę ogólnoregionalny charakter wstrząsów, poważne ryzyko związane z jeszcze większym spowolnieniem gospodarczym i gwałtowny spadek inflacji – złagodźono politykę makroekonomiczną. W kontekście planu naprawy wiele państw członkowskich strefy euro ogłosiło przyjęcie lub przyjęło środki, które mają wspierać popyt, budować zaufanie i łagodzić skutki kryzysu.
4. Komisja i Rada będą nadal oceniać działania podejmowane przez państwa członkowskie strefy euro w odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze zgodnie z zasadami określonymi w planie naprawy uzgodnionym przez Radę Europejską. Prócz szybkiej realizacji środków zalecanych w pkt 7 należy zachęcać do przejścia do gospodarki niskoemisyjnej CO₂ i do stosowania środków zwiększających długoterminowy potencjał wzrostu.
5. Państwa członkowskie strefy euro kontynuują realizację reform w odpowiedzi na zalecenia strefy euro, natomiast wymiar strefy euro znajduje swoje odzwierciedlenie – choć w różnym stopniu – w ogólnych strategiach reform przewidzianych w KPR. Trudna sytuacja gospodarcza podkreśla potrzebę zajęcia się pozostałymi słabymi punktami o charakterze strukturalnym, również na rynku produktowym i rynku pracy, które mają kluczowe znaczenie dla dostosowania się w ramach unii walutowej.
6. Potencjał wzrostu państw członkowskich strefy euro zależy przede wszystkim od przyspieszenia reform umożliwiających dostosowania na rynku pracy i poprawę konkurencji w sektorze usług. Ponadto zmiany kosztów pracy powinny uwzględniać pozycję konkurencyjną wewnątrz regionu, zwłaszcza w gospodarkach o dużych zaburzeniach równowagi bilansu płatniczego.
7. W świetle dokonanej przez Komisję oceny postępów osiągniętych przez państwa członkowskie strefy euro Rada zaleca im przyspieszenie wdrażania reform strukturalnych. W szczególności państwom członkowskim strefy euro zaleca się:
  - zapewnianie terminowego i spójnego wprowadzania w życie wszystkich opracowywanych i nowych unijnych przepisów finansowych oraz podejmowanie działań zmierzających do pogłębienia współpracy w ramach UE między władzami państwowymi w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym, zarządzania nimi i ich rozwiązywania,
  - uwzględniając bodźce budżetowe zastosowane w czasie obecnego kryzysu finansowego, powinny podjąć stosowne działania w celu zabezpieczenia stabilności swoich finansów publicznych zgodnie z paktem stabilności i wzrostu. W koniecznych przypadkach powinny one zająć się zaburzeniami równowagi makroekonomicznej, kontrolować utrzymujące się rozbieżności w zakresie inflacji bądź tendencje w postaci nierównoważonego wzrostu,
  - poprawę jakości finansów publicznych poprzez przegląd wydatków publicznych i systemu podatkowego oraz modernizację administracji publicznej, z zamiarem zwiększenia wydajności i innowacyjności oraz dążeniem do dynamicznego i konkurencyjnego jednolitego rynku, co sprzyja wzrostowi gospodarczemu, zwiększeniu zatrudnienia i stabilności budżetowej,
  - energiczne wdrażanie wspólnych zasad realizacji elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) w zgodzie z indywidualną sytuacją poszczególnych państw członkowskich oraz bez naruszania równowagi i stabilności finansów publicznych, a także podejmowanie działań w zakresie promowania mobilności zawodowej między państwami, regionami, sektorami i zawodami oraz lepsze skorelowanie wzrostu wynagrodzeń ze wzrostem wydajności, zatrudnienia i konkurencyjności pracy na poziomie ogólnym, regionalnym i zawodowym, a także poszczególnych sektorów,
  - przyspieszenie reform, które zwiększą elastyczność i konkurencję na rynkach towarów i usług oraz przyczynią się do ugruntowania rynku wewnętrznego.
8. Z myślą o osiągnięciu jak największych efektów synergii w realizacji polityki, które są silniejsze w unii walutowej, oraz o zwiększeniu politycznej odpowiedzialności za reformy, państwa członkowskie strefy euro powinny nadal działać na rzecz koordynacji polityki w kontekście eurogrupy. Celem jest zwiększenie skuteczności środków fiskalnych, realizacja uzgodnionego monitoringu zmian w obszarze konkurencyjności, a także wdrożenie niezbędnych reform oraz utrzymanie, sprawnie i skutecznie, skoordynowanych stanowisk na forach międzynarodowych. Dlatego należy w pełni wprowadzić w życie istniejące uzgodnienia dotyczące reprezentowania strefy euro na zewnątrz.